



Lid BNA Kalkhaven 36 4201 BB Gorinchem T 0183 - 63 16 74

“DE ROXY” Geschiedenis

Het her-ontwikkelen van de locatie De Roxy,
Appeldijk – Spaarpotsteeg, Gorinchem.

Opdrachtgever

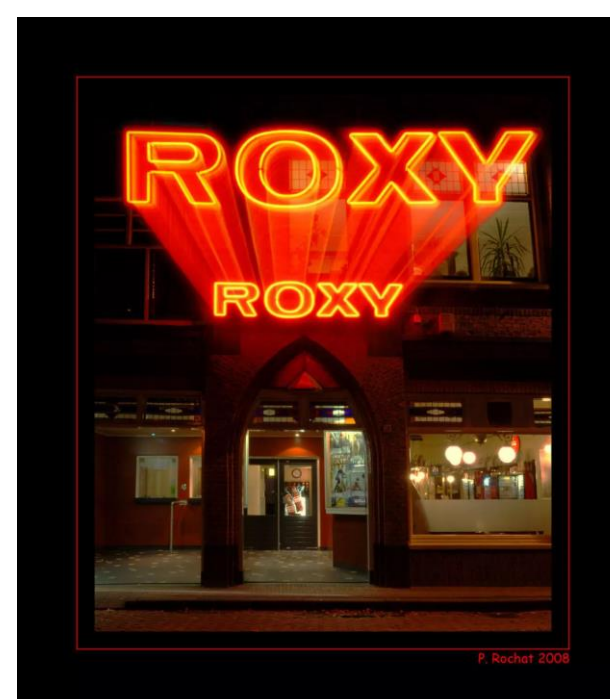
DREICO B.V.
Zwaansvliet 1
1081 AP AMSTERDAM

Architekt

Maurice Architecten
Kalkhaven 36
4201 BB GORINCHEM
tel. 0183 - 631674

Datum
Gewijzigd

29 oktober 2024
04 juni 2025 A





Huidige situatie





Spaarpotsteeg













*Oorspronkelijke
functie:*

Huidige functie:

*Algemene
omschrijving:*

Gevels:

Origineel voegwerk:

Vensters/ deuren:

Originele kozijnen:

Dak:

Bijzonderheden:

Motivatie:

Bouwjaar:

Score:

Woonhuis/ filmtheater

Woonhuis/ filmtheater

Pand, drie volumes, gebouwd op een rechthoekige plattegrond. Twee volumes aan de straat van drie bouwlagen hoog; plat dak en zolder, onder een schilddak. Voorgevels, vlak en pilastergevel, symmetrisch. Derde volume van één bouwlaag hoog met een zolder onder een zadeldak, nok haaks op de straat. Zijgevel met gemetselde pilasters en hoofdstel. Tussenbouw onder plat dak.

Eerste bouwlaag straat in helderrode (verblend-)steen in staand verband, plint gepleisterd. Grauwe baksteen in kruisverband, beëindiging uitgemetselde rollaag of gootlijst, plint hardsteen. Gevelopeningen beëindigd met steens rollagen. Rechts, grauwe baksteen, staand verband, geometrische mozaïeken in tegelverband. Gevelopeningen beëindigd met anderhalfsteens rollagen.

Ja, eerste bouwlaag terugliggend, overig iets terugliggend.

Kozijnen met drie 3-ruits bovenlichten; ingangen met 6-ruits bovenlichten, glas-in-lood; kozijnen met drie 3-ruits bovenlichten, twee enkelruits draairamen; (gekoppelde) 2-ruits schuifvensters, bovenlichten glas in lood; 2-ruits vensters; kozijnen, drie tussendorpels, hardsteen plint; vensters op gemetselde lekdorpels.

Ja, behalve zijgevel derde volume.

Plat, bitumen, schild- en zadeldaken, rode en gesmoorde oud Hollandse pannen.

Spitsbogige openingen geven de toegangen aan.

Cultuurhistorisch van zeer hoge waarde vanwege de afleesbaarheid van de functie als filmtheater met expressief baksteengebruik in navolging van grotere filmtheaters in Nederland, als herinnering aan de centrumfunctie van Gorinchem. Stedenbouwkundig van zeer hoge waarde vanwege de ligging in de binnenstad van Gorinchem, direct aan de Lingeaven.

Ca. 1820; pui expressionisme ca. 1930.

13

1815	Onder de naam Koffiehuis Gambrinus wordt er toneel en muziek beoefent	
1845	Het pand wordt gekocht door A. Wijnen. Deze bouwt er een hotel bij.	
1931	De panden krijgen een nieuwe voorgevel getekend door De Bie, architect in Gorinchem. De plattegrond wordt aangepast aan de verdeling van de gevel. Op de geveltekening wordt de naam Cambrinus aangegeven	Pand Appeldijk 57, voorheen pakhuys, wordt toegevoegd aan 59-61. Achter worden de ruimten aangegeven als concertzaal en toneelzaal. In eerste instantie wordt er een klassieke gevel ontworpen, november 1929. De tekening van januari 1931 laat de gevel zien zoals wij deze kennen.
1943	Interne verbouwingen ten behoeve van de filmzaal. De entree naar de zaal wordt ruimer en er komt een trap vanuit de hal naar het balkon. Hiervoor wordt de filmcabine verplaatst naar de 2 ^e verdieping.	Het lijkt in delen te zijn uitgewerkt en aangevraagd. Opdrachtgever is F.J.J. de Jong, hier wordt het pand aangegeven als Roxy bioscoop. Men heeft in de situatietekening alleen het betreffende kadastrale perceel gearceerd, hierdoor lijkt nr. 57 er niet bij te horen. Gezien de aanvraag uit 1931 en de plattegrond is dit wel het geval.
1943	Aan de achterzijde wordt de nooduitgang verbeterd.	Het steegje wat nu toegang geeft tot het pleintje achter de grote zaal is aangeduid met Spaarpotsteeg.
1961	De entree wordt aangepast waardoor er een groot portiek ontstaat.	De opdrachtgever is de heer P.A.M. de Witte.
1968	De aanvraag betreft het maken van een toiletgroep. Deze komt voort uit een verandering in het gebruik. De zaal links welke als “ontspanningszaal” is aangegeven wordt een dansgelegenheid met wijnstube. De toegang is op basis van lidmaatschap dan wel introductie.	De opdrachtgever is Luxor exploitatiemaatschappij met als zaakwaarnemer de heer De Witte. In een interne brief van de gemeente Gorinchem wordt de naam Cambrinus” gebruikt. Opmerkelijk is de nooduitgang aan de rechterzijde uitkomend in de tuin van nr. 63.
1970	Dit betreft een aanvraag voor het maken van toiletten achter het bargedeelte rechts.	In een brief van burgemeester Van Rappard aan de hoofdinspecteur van politie wordt aangegeven dat mw. van den Bosch en dhr. Van den Boomgaard de nieuwe exploitanten worden van Condesa. Dit naast de besloten club Cambrinus.
1978	Aanvraag voor het maken van een filmcabine. Feitelijk wordt de danszaal verbouwd tot 2 ^e filmzaal.	De aanvrager is de heer de Witte.
1998	In een gezamenlijk project met Stichting Stadsherstel Gorinchem wordt aan de achterzijde een 3 ^e filmzaal toegevoegd.	

ALGEMEEN.

De panden Appeldijk 57, 59 en 61 zijn karakteristieke panden en door de gemeente Gorinchem aangemerkt is als Gemeentelijk Monument. De panden staan plaatselijk bekend als “De Roxy”, met een filmcultuur in de binnenstad van Gorinchem. Feitelijk betreft dit alleen huisnummer 59, de huisnummers 57 en 61 zijn de bovenwoningen welke links en rechts hun toegang hebben.

ARCHIEFONDERZOEK.

In het archief van de gemeente Gorinchem zijn gegevens van diverse verbouwingen aanwezig. Dit vanaf 1943. In volgorde brengen we deze verbouwingen kort in beeld om vervolgens een bouwtechnische samenvatting te geven. Naast deze bouwkundige geschiedenis is er ook vanuit de theater- en filmgeschiedenis één en ander te vertellen over dit pand. Deze geschiedenis gaat terug tot 1815.

Ca. 1815

Dit jaar wordt vermeld als bouwjaar van het pand. In de omschrijving als gemeentelijk monument wordt het bouwjaar ca. 1820 aangegeven. Mogelijk is er verschil ontstaan tussen bijvoorbeeld het moment van de aanvraag en het moment van in gebruik name.



Theaters in Nederland sinds de zeventiende eeuw

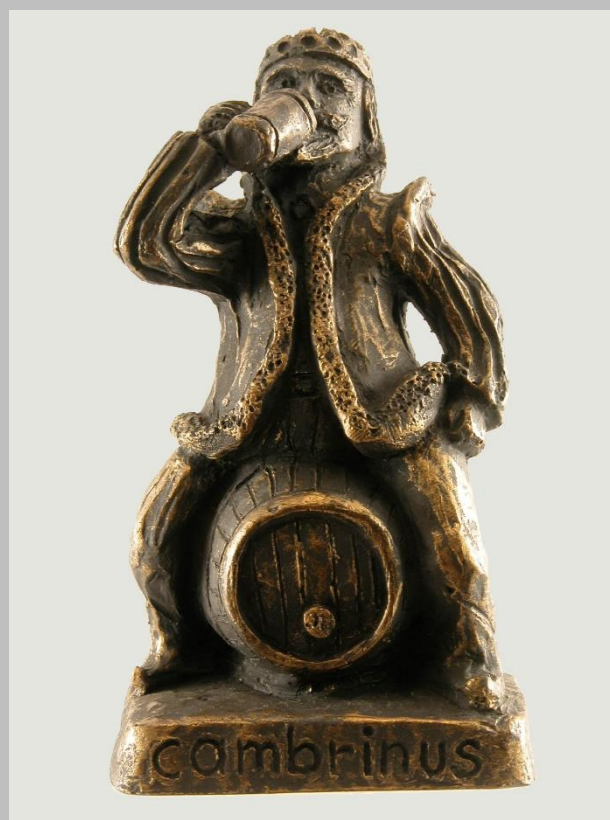
Theaters in Nederland
sinds de zeventiende eeuw

Gambrinus

Jan I, Hertog van Brabant, zou de bijnaam Cambrinus of Gambrinus - een verbastering van Jan Primus - hebben gekregen toen hij na de overwinning in de Slag bij Woeringen (1288) zijn leger zou hebben toegesproken vanaf een stapel biervaten, met een kruik bier in zijn handen.

Veel bieren en horeca-instellingen zijn vernoemd naar Cambrinus, Gambrinus en Hertog Jan.

Jan I stond bekend als minnaar van muziek, zang en dichtkunst, aan hem zijn een aantal minneliederen, waaronder "Eens meien morgen vroe", toegeschreven.



Verbouwing: 1989: Grootschalige modernisering

Architect: Pietro Hammel

Capaciteit: 561

Balkons: 1

Type toneel: Lijsttoneel

Maten toneelopening: 9,8 meter breed, 5,54 meter hoog

Maten toneel: 16,8 meter breed, 8,24 meter diep, 14,2 meter hoog

Orkestbak: Ja

Soort voorstellingen: Brede programmering

Huidige staat: Theater

Bijzonderheden: De 'Feestcantate', bij de opening voorgedragen door de toenmalige burgemeester L.R.J. ridder van Rappard, was de cantate die A. Boxman had gemaakt t.g.v. de opening van de Doelenzaal (zie aldaar) in 1844. Het theater is in 1989 geprivatiseerd: mij. Muzement BV.

Gambrinus

Adres: Appeldijk

In 1815 werd het koffiehuis Gambrinus in opdracht van C. Loeven gebouwd. Er werden in een bijbehorende zaal vaudeville, toneel en muziekuitvoeringen gegeven. A. Wijnen kocht het pand in 1845, en bouwde er een hotel bij. In 1930 werd bioscoop Roxy er gevestigd.

Theater 't Pand

Adres: Korenbeurs 3-5

Gevestigd in een monumentaal pand aan de Korenbeurs. Nadat de beurs zijn functie had verloren kreeg het verschillende andere bestemmingen. In 1990 werd door vrijwilligers van het gebouw een vestzaktheater gemaakt, met een

knusse zaal en een 'potsierlijk' ingerichte foyer. Het theater staat er om bekend dat veel, nu bekende cabaretiers, hier hun eerste stappen op het toneel hebben gezet en er voor try-outs regelmatig terugkomen. Er zijn 90 zitplaatsen en het speelvlak van de vlakke vloer is 20 m².

Theater Peeriscoop

Adres: Boerenstraat 11/B

Oorspronkelijk gebouwd als: Studio

Verbouwd tot theater: 1998

Architect: Marco Pols, Amersfoort

Opening als theater: 1998

Capaciteit: 130

Type toneel: Vlakke vloer

Maten toneel: 64 m² variabel speelvlak

Soort voorstellingen: Poppenspel, cabaret, toneel

Huidige staat: Theater

Bijzonderheden: Huistheater van Fred Delfgaauw

Gorredijk

GEMEENTE: Gorredijk

PROVINCIE: Friesland

Cultureel Centrum De Skâns

Adres: Loayerstritte 2

Het oorspronkelijke cultureel centrum is in 1961 ontworpen door Tynje Veenbrand. Later werden hier een theaterzaal en een kleine zaal aan toegevoegd. De theaterzaal heeft een capaciteit van 500 zitplaatsen, waarvan 200 op het balkon zijn gesitueerd. De kleine vlakke vloerzaal heeft 50 zitplaatsen op losse stoelen. De theaterzaal (lijsttoneel) heeft een podium op 1,20 meter hoogte; de maten van de



GorInchem

Appeldijk

1/2

53/55

57



61

63

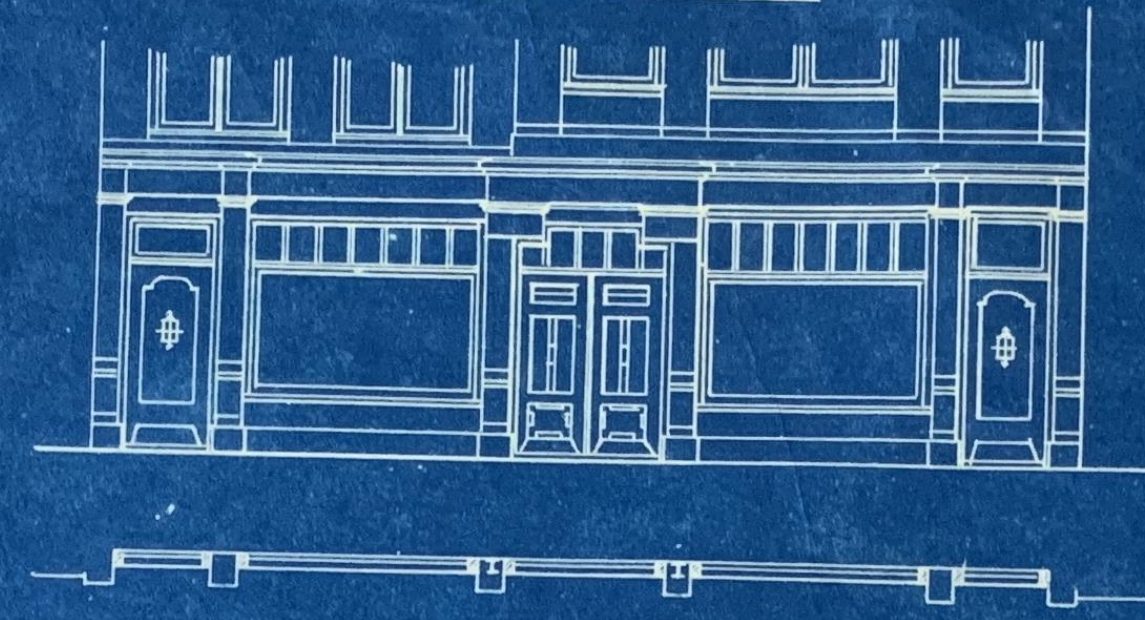
Verbouwing Cambrinus

Schaal 5 à 500

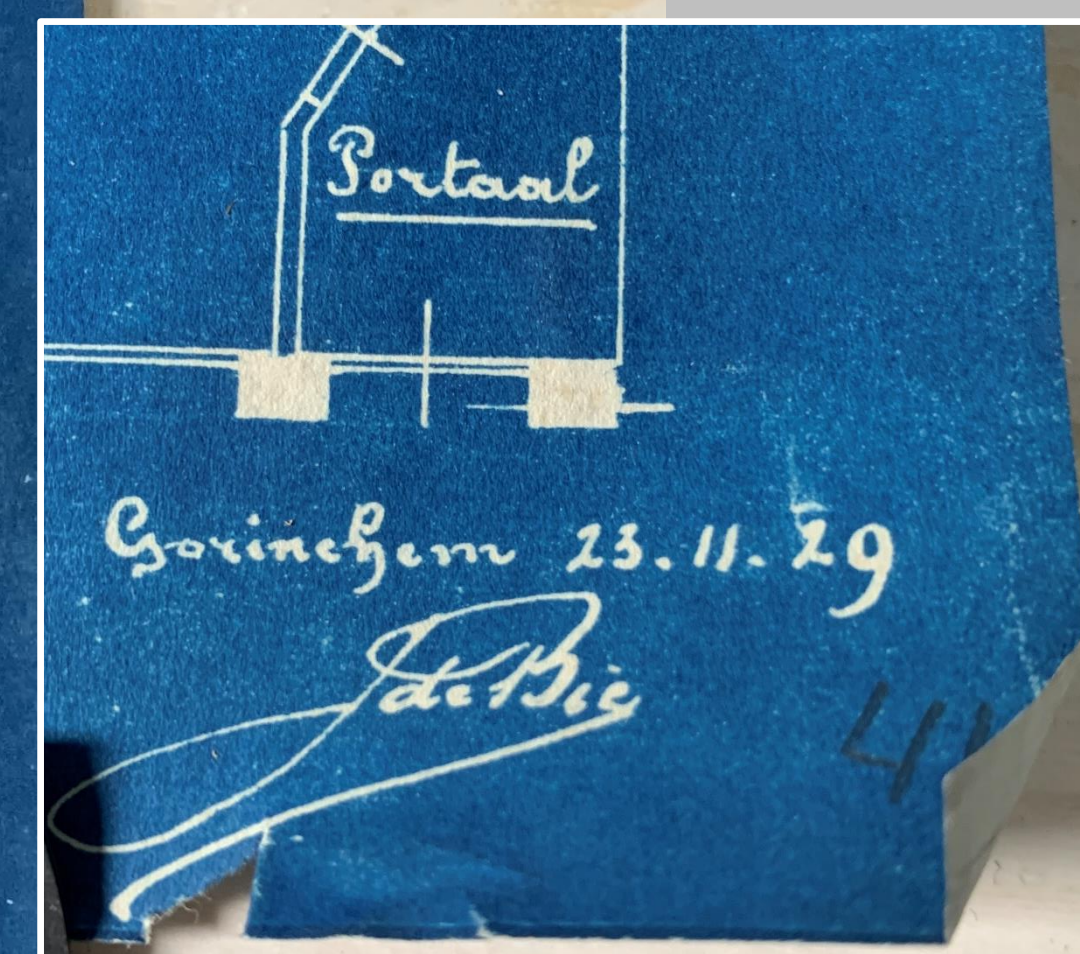
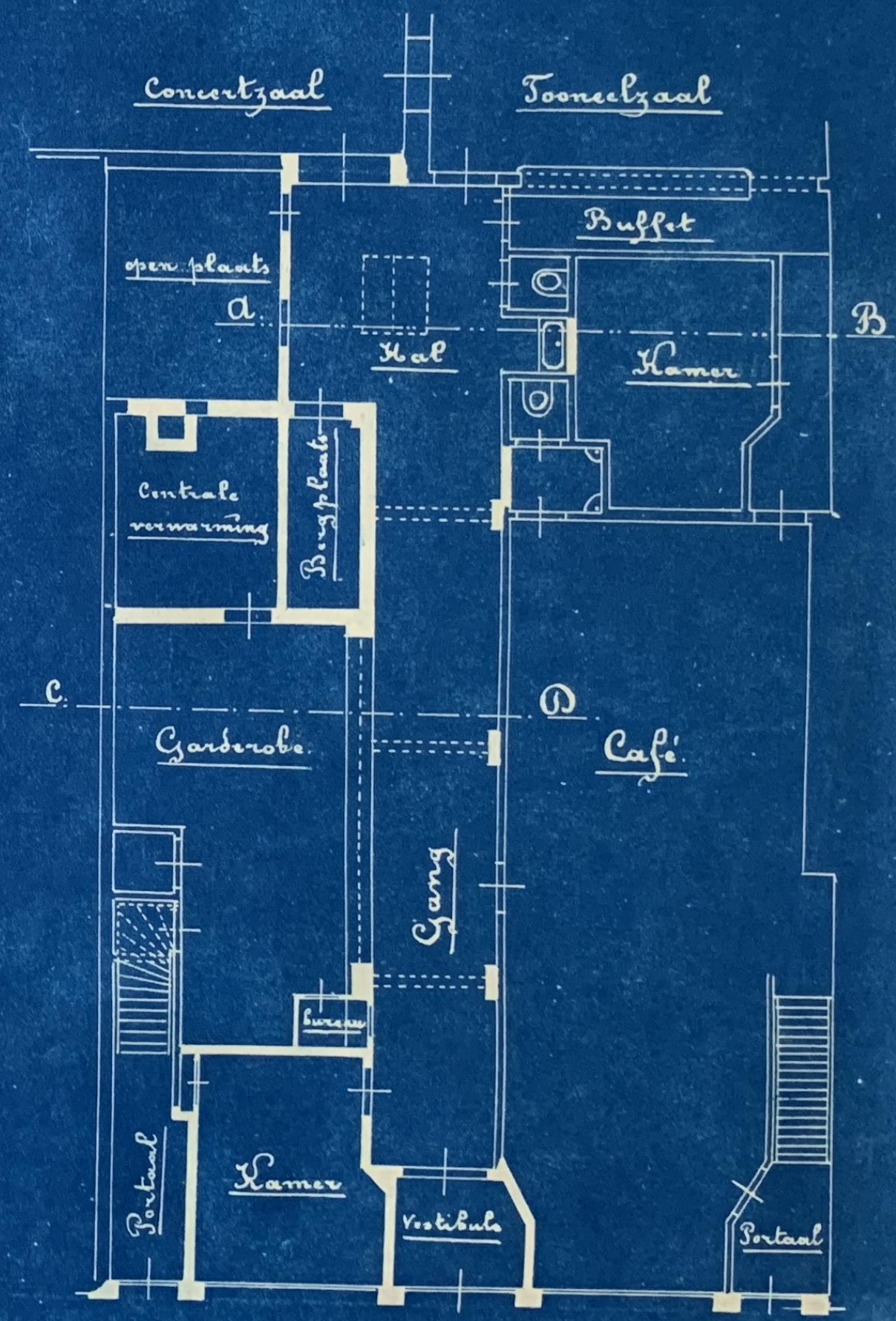
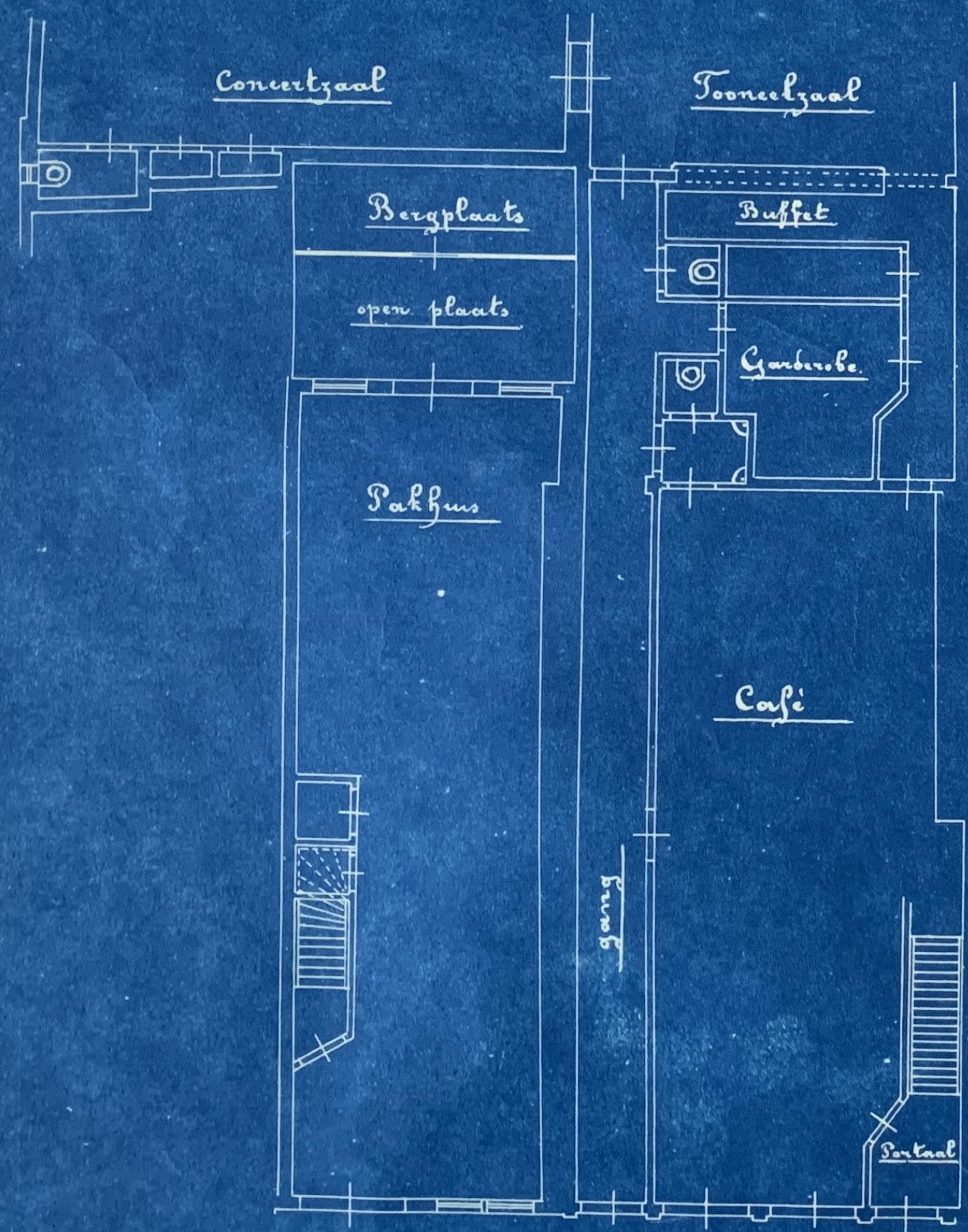
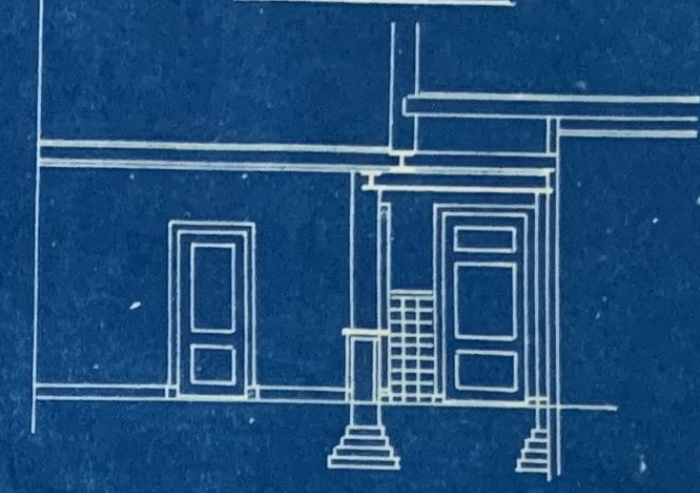
Doorsnede A.B.



Triume Onderpui



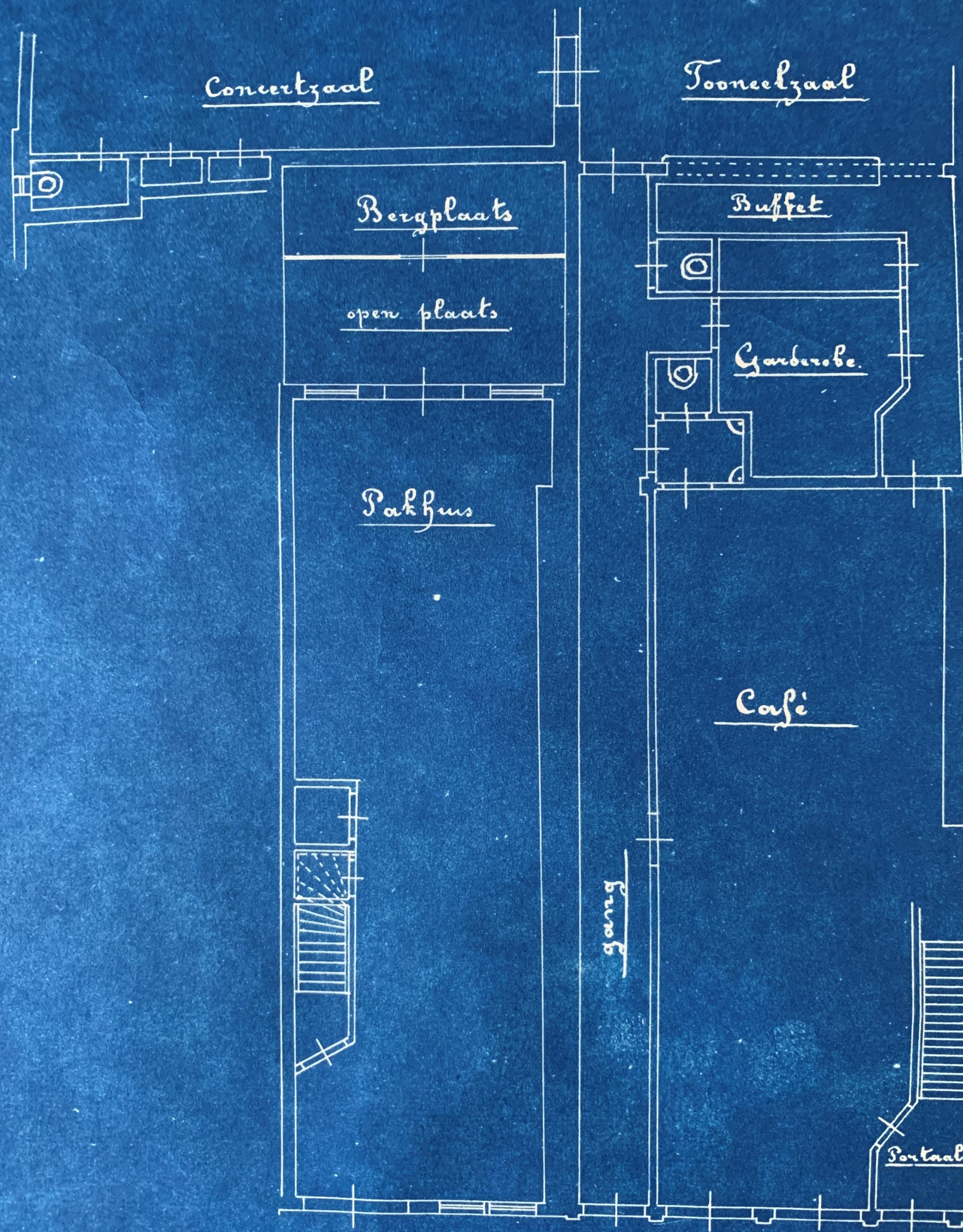
Doorsnede C.D.

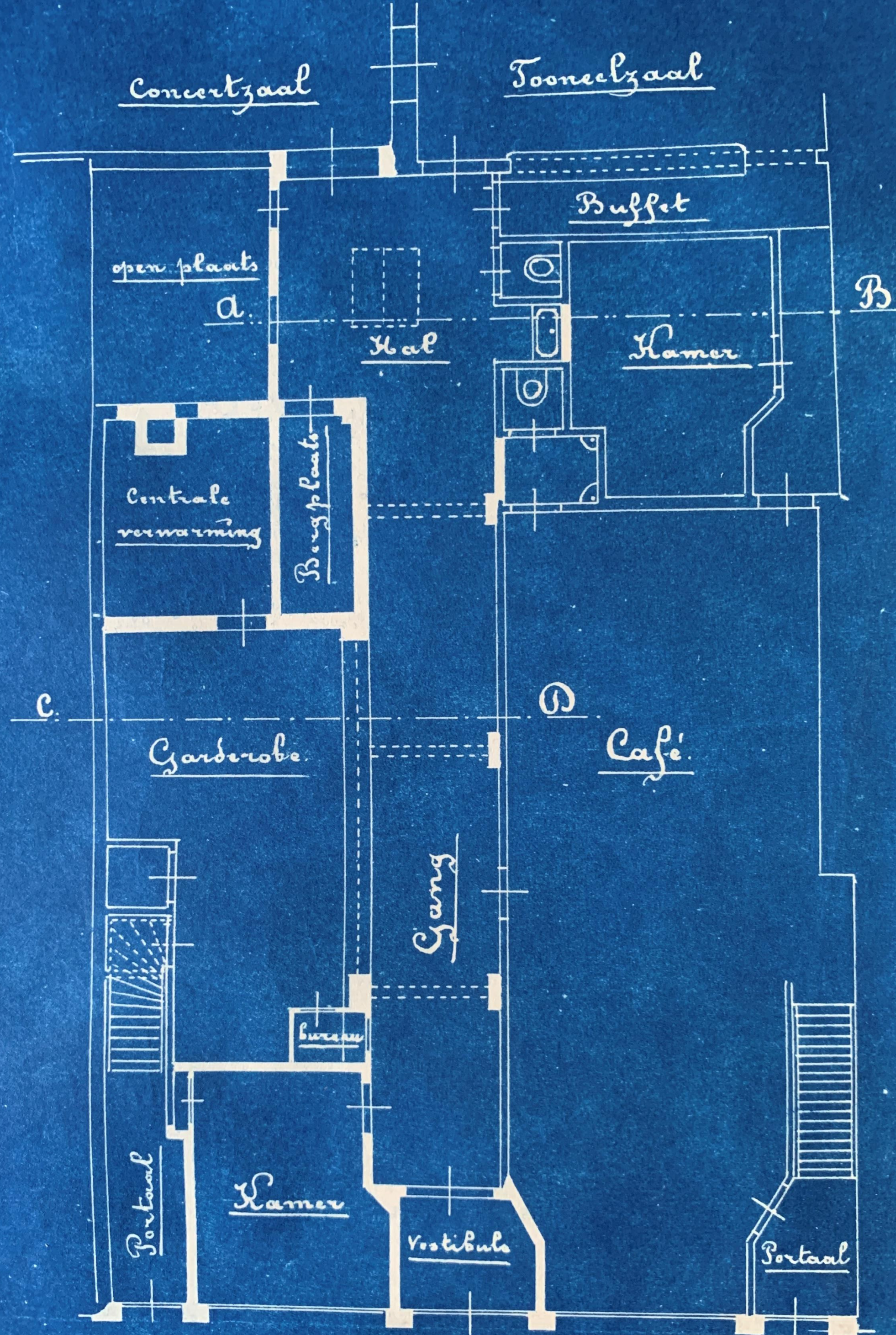


Gorinchem 23.11.29

De Bij

41





Gorinchem 23.11.29

de Bie

ERP VOORGEVEL CAMBRINUS

SCHAAL 1:20

CAMBRINUS.

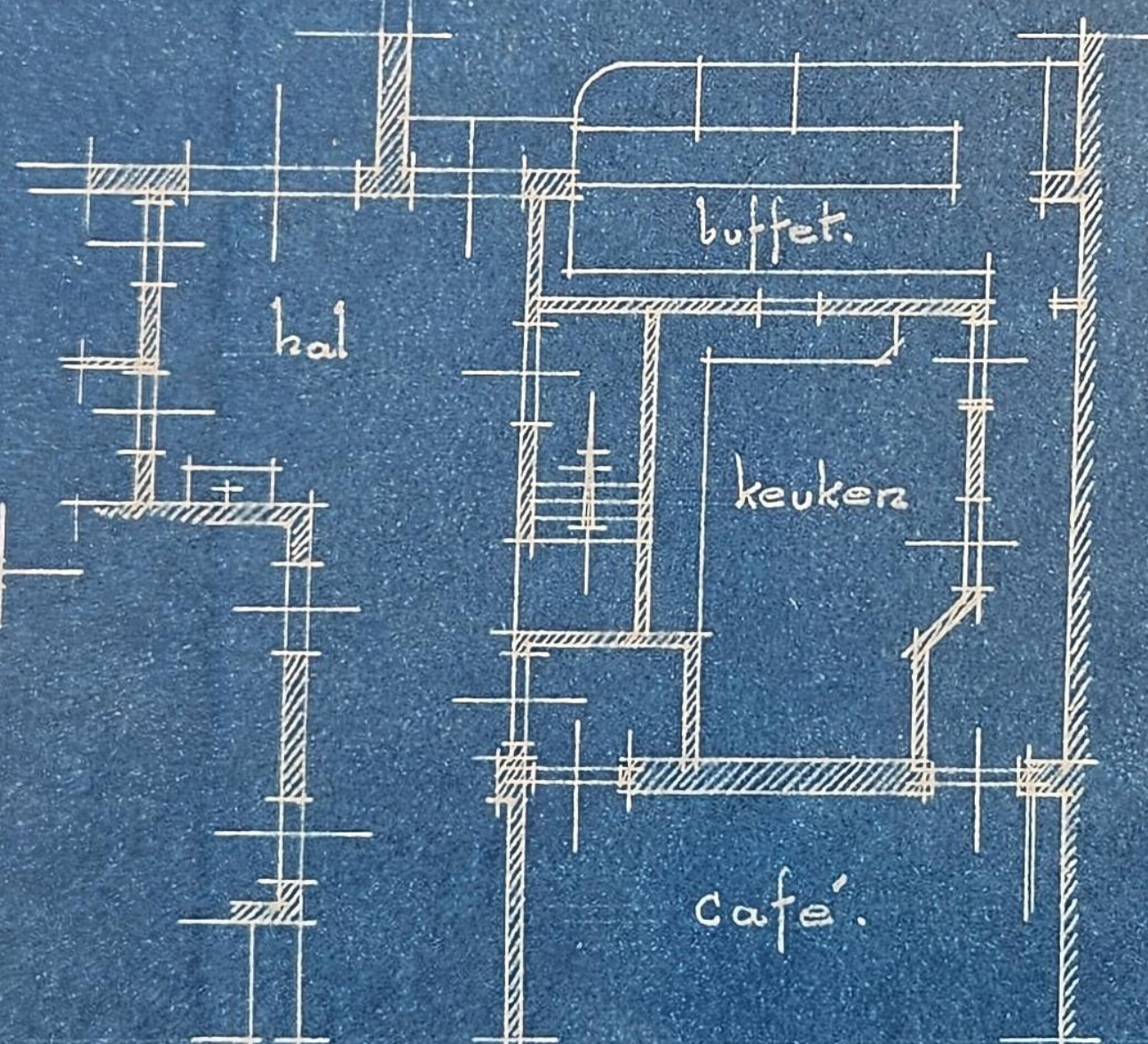
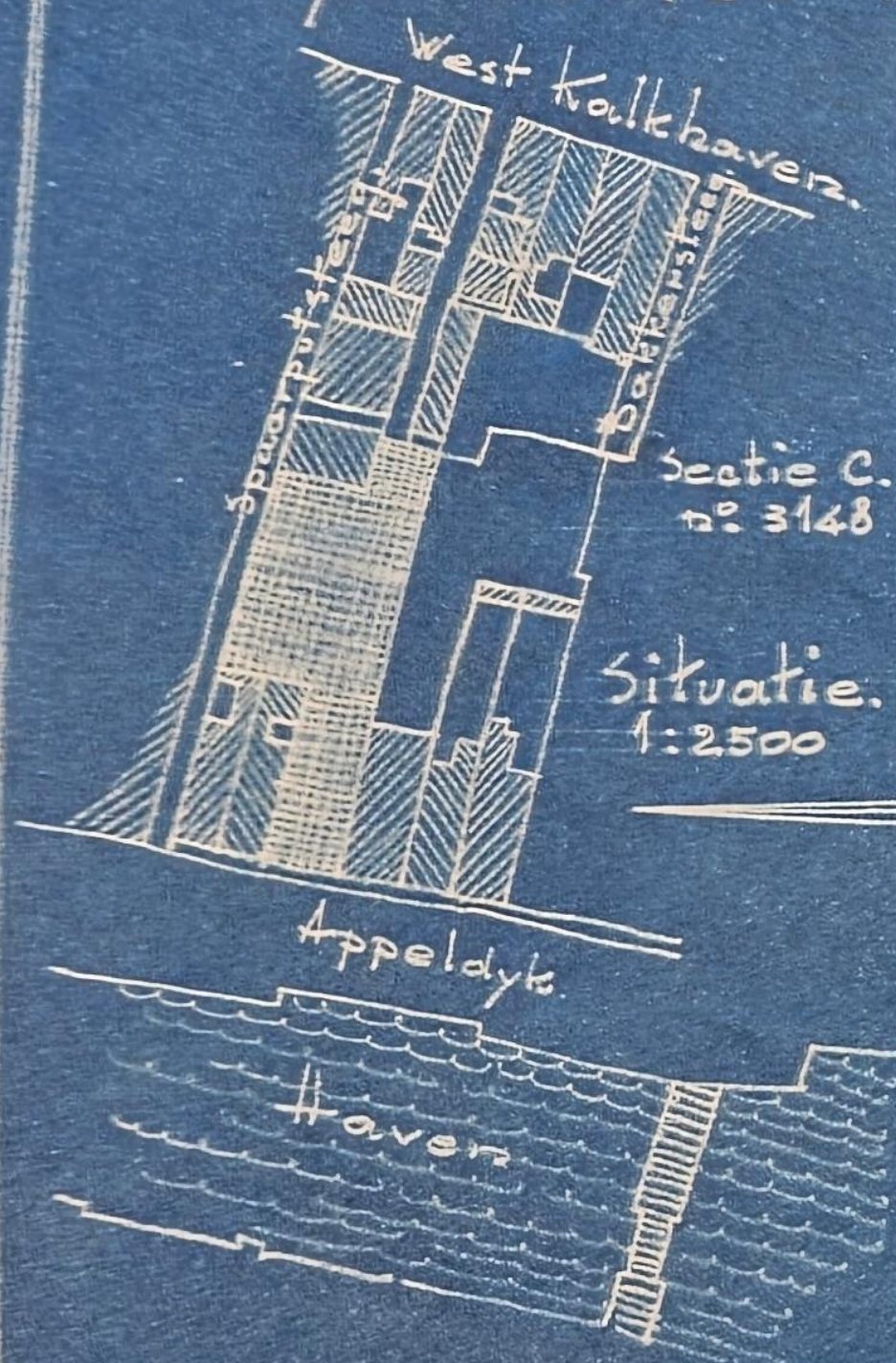
CONCERTZAAL.

RESTAURANT.

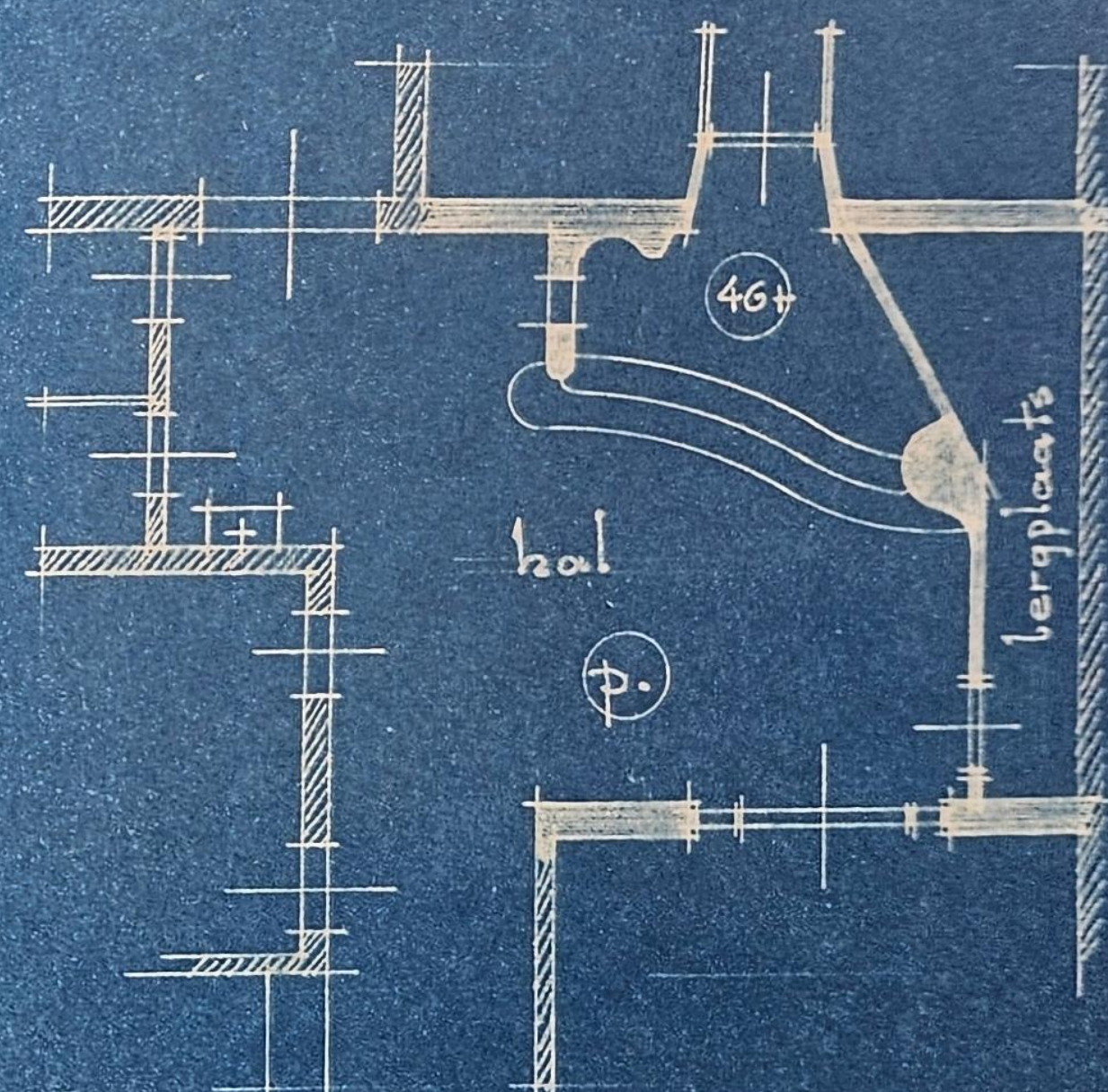
Gorinchem 29-1-31

de Bie

DOXY-THEATER TE GORCUM. PLAN TOT WYZIGING VAN DE BEGANEGROND. 1:100.



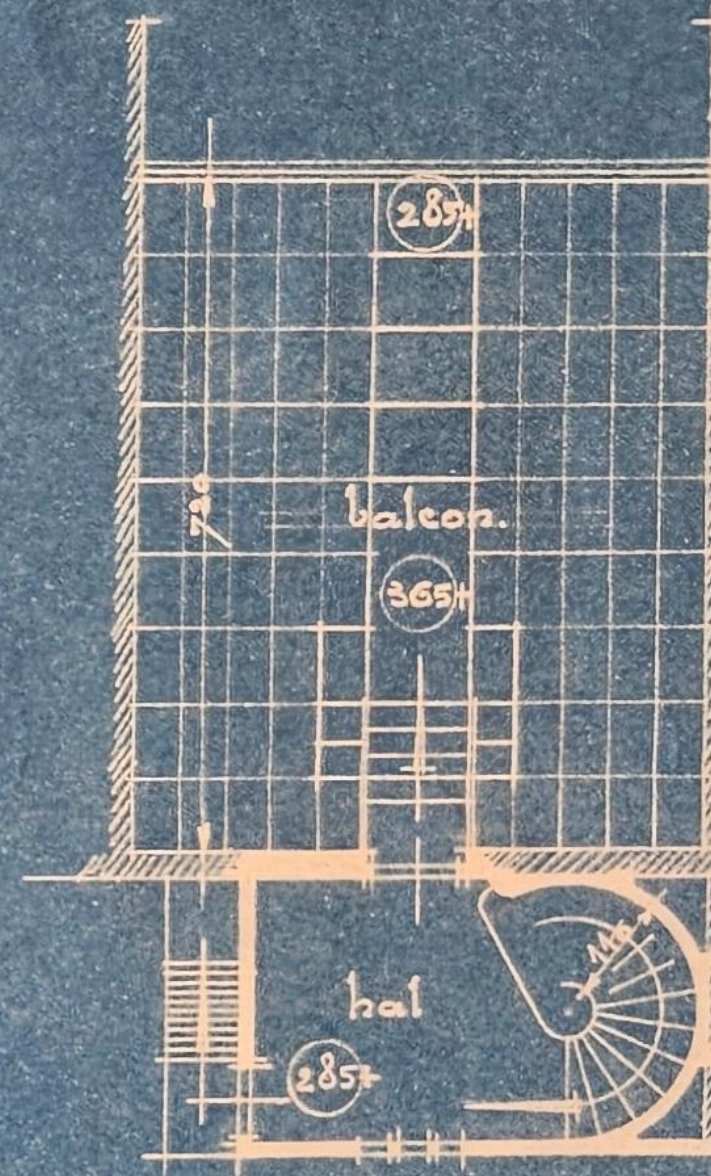
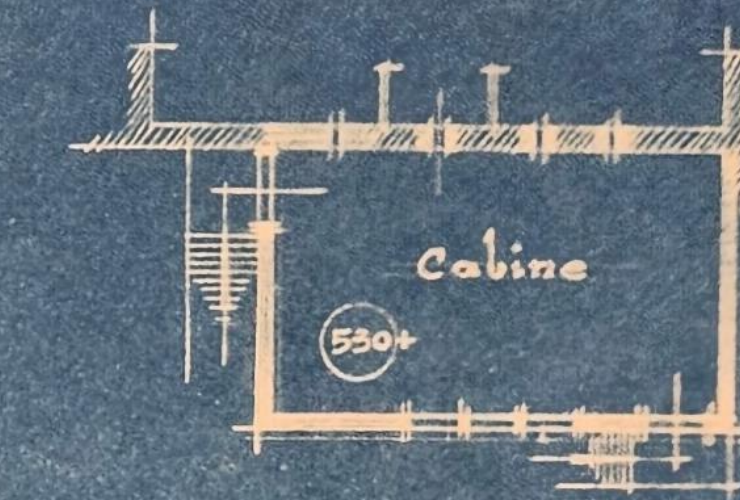
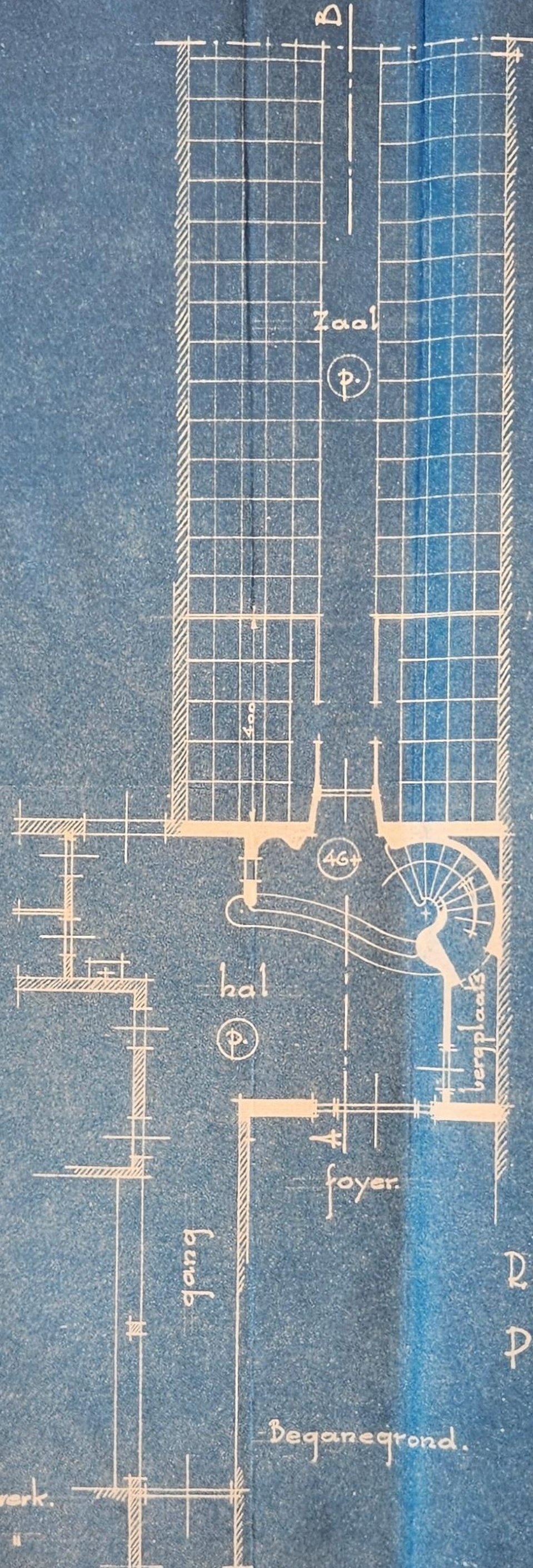
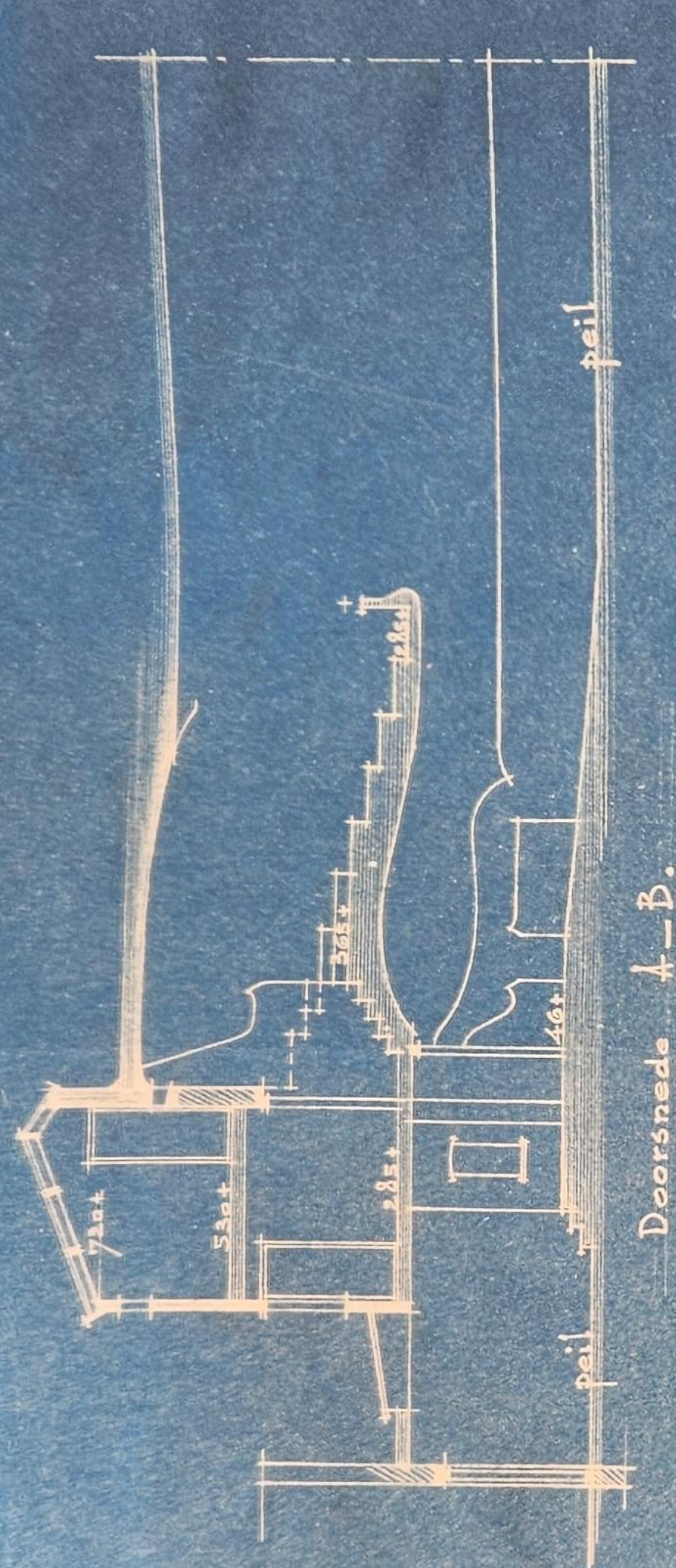
Bestaande toestand.



Te maken toestand.

Bakker & van Herwynen. arch. Dordt.

N° 93109.



ROXY-THEATER TE GORCUM.
PLAN VOOR VERBOUWING.
SCHAAL 1:100.

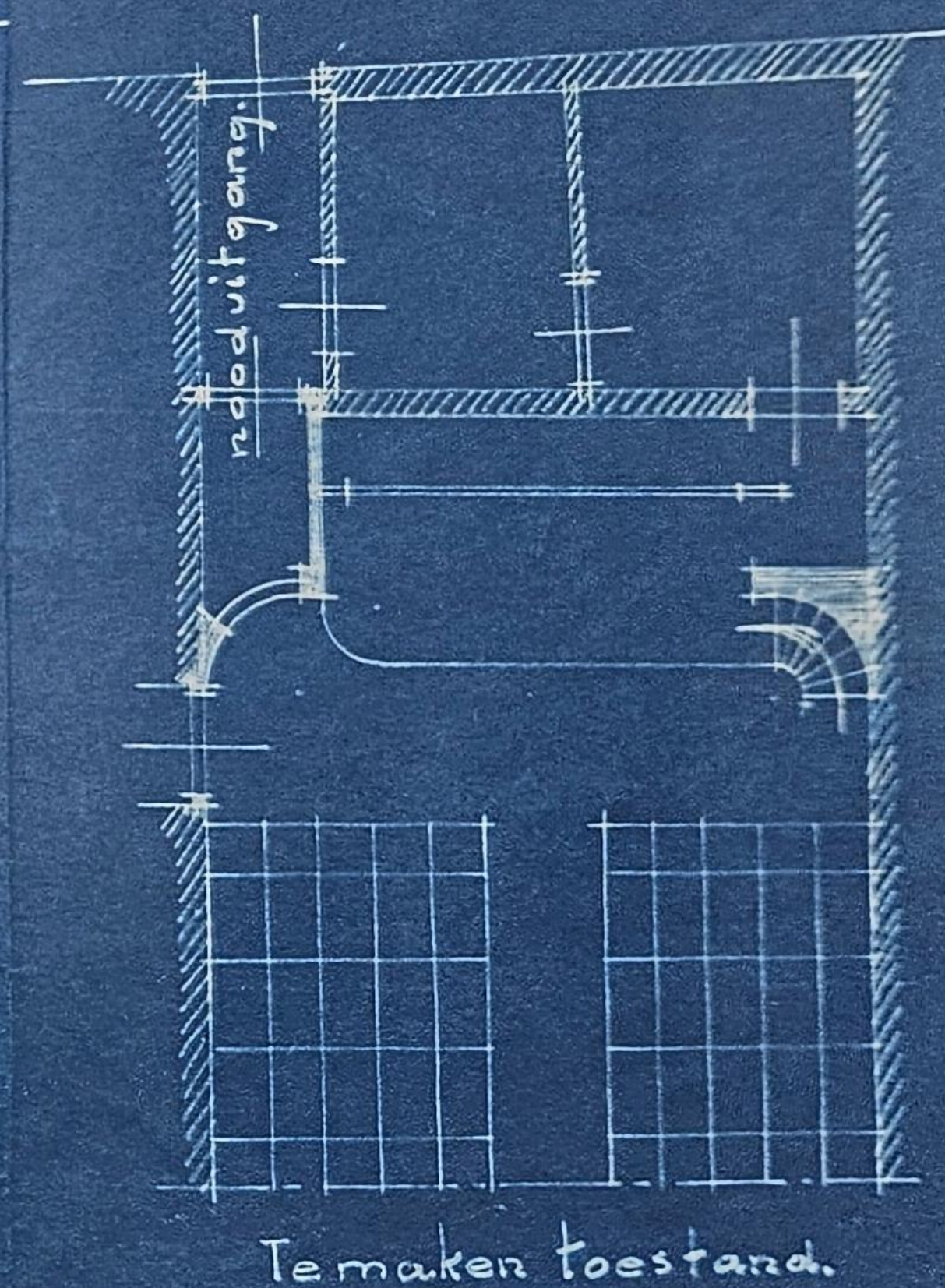
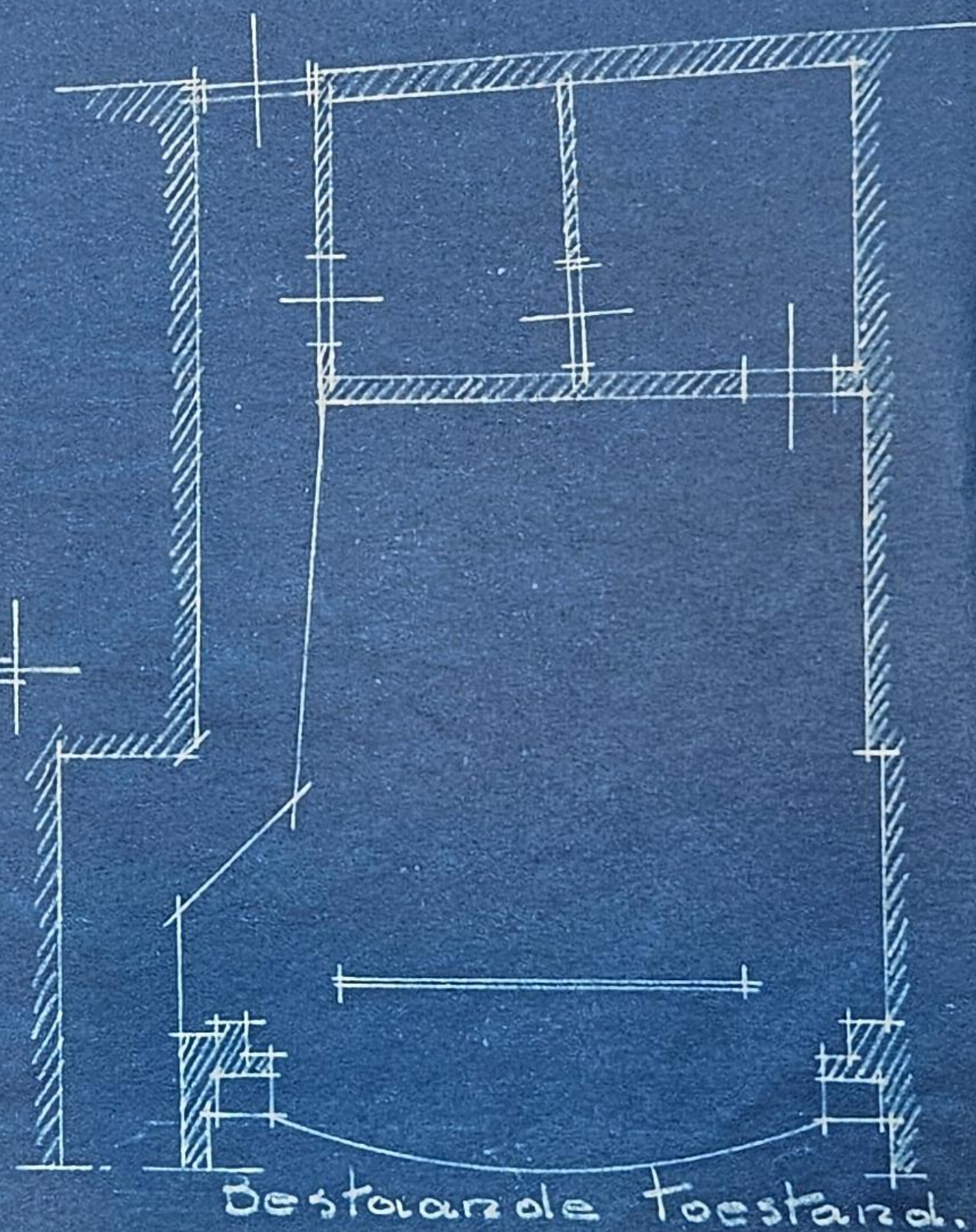
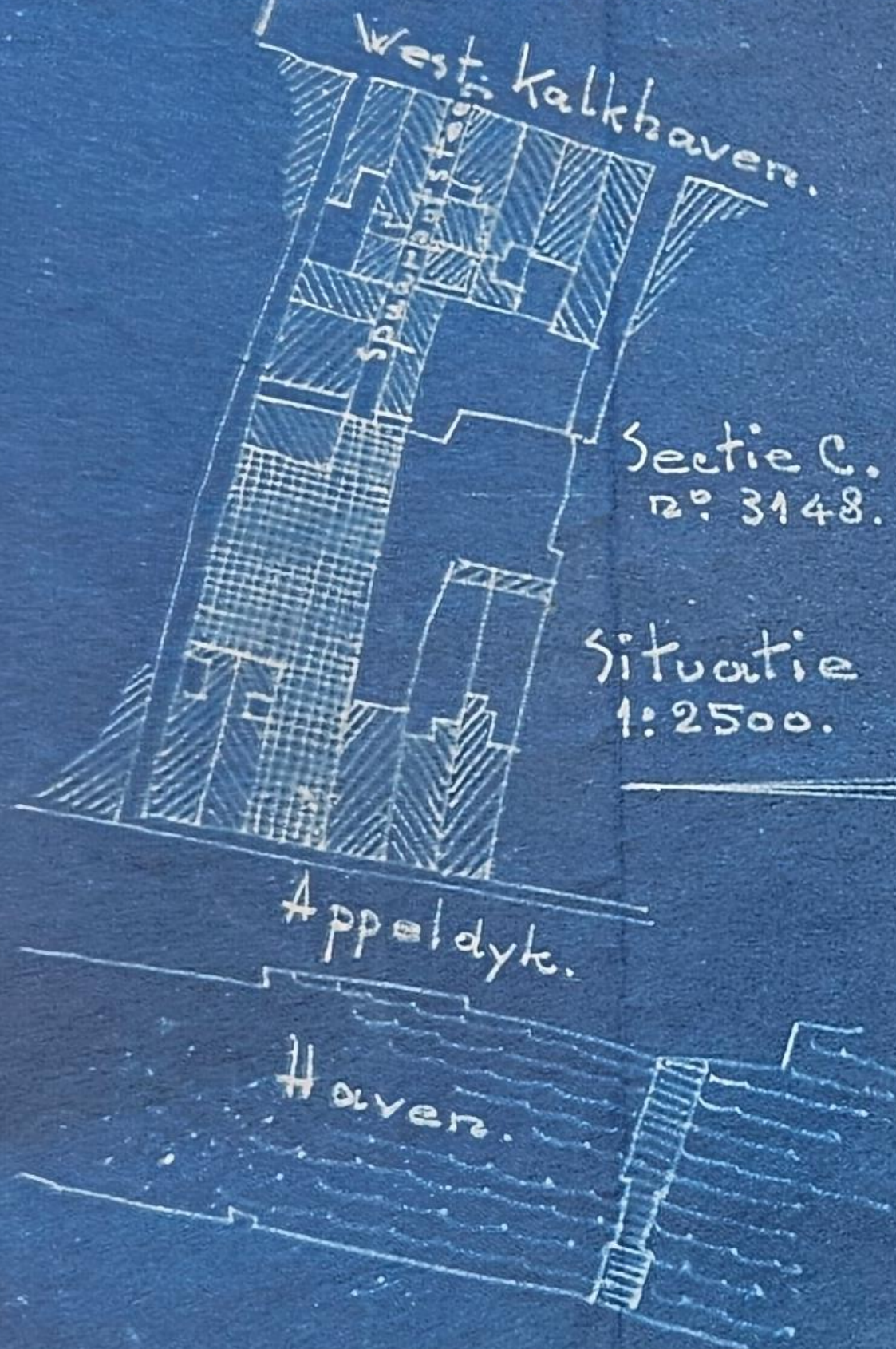


Nº 03103.

De aanvrager: 
Bakker & van Herwyren. Architecten. Dordt.

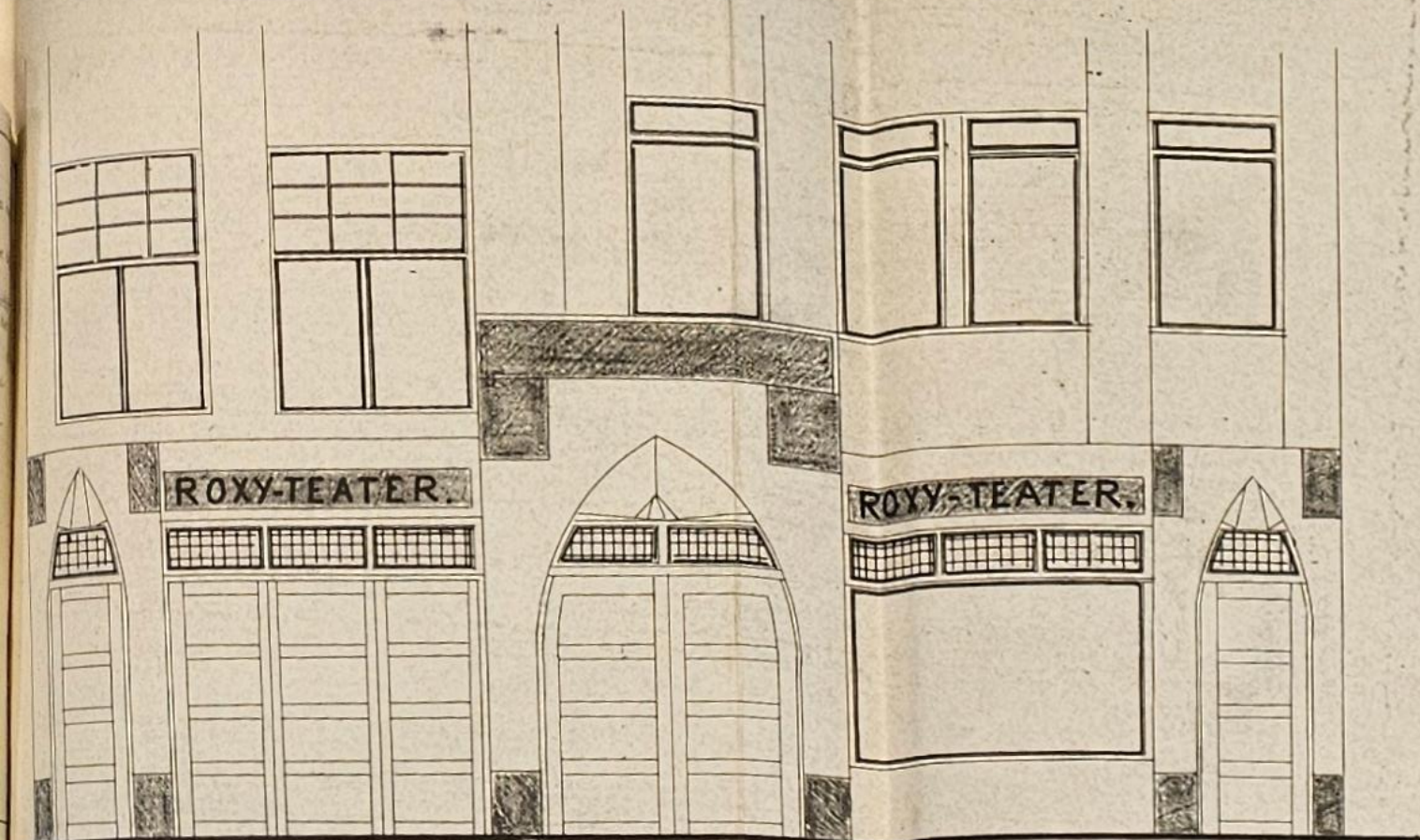
Verbeteren toegang balkon 1943

ROXY-THEATER TE GORCUM. PLAN TOT WYZIGING $\frac{1}{4}$ ACHTERGEDEELTE.
SCHAAL 1:100.

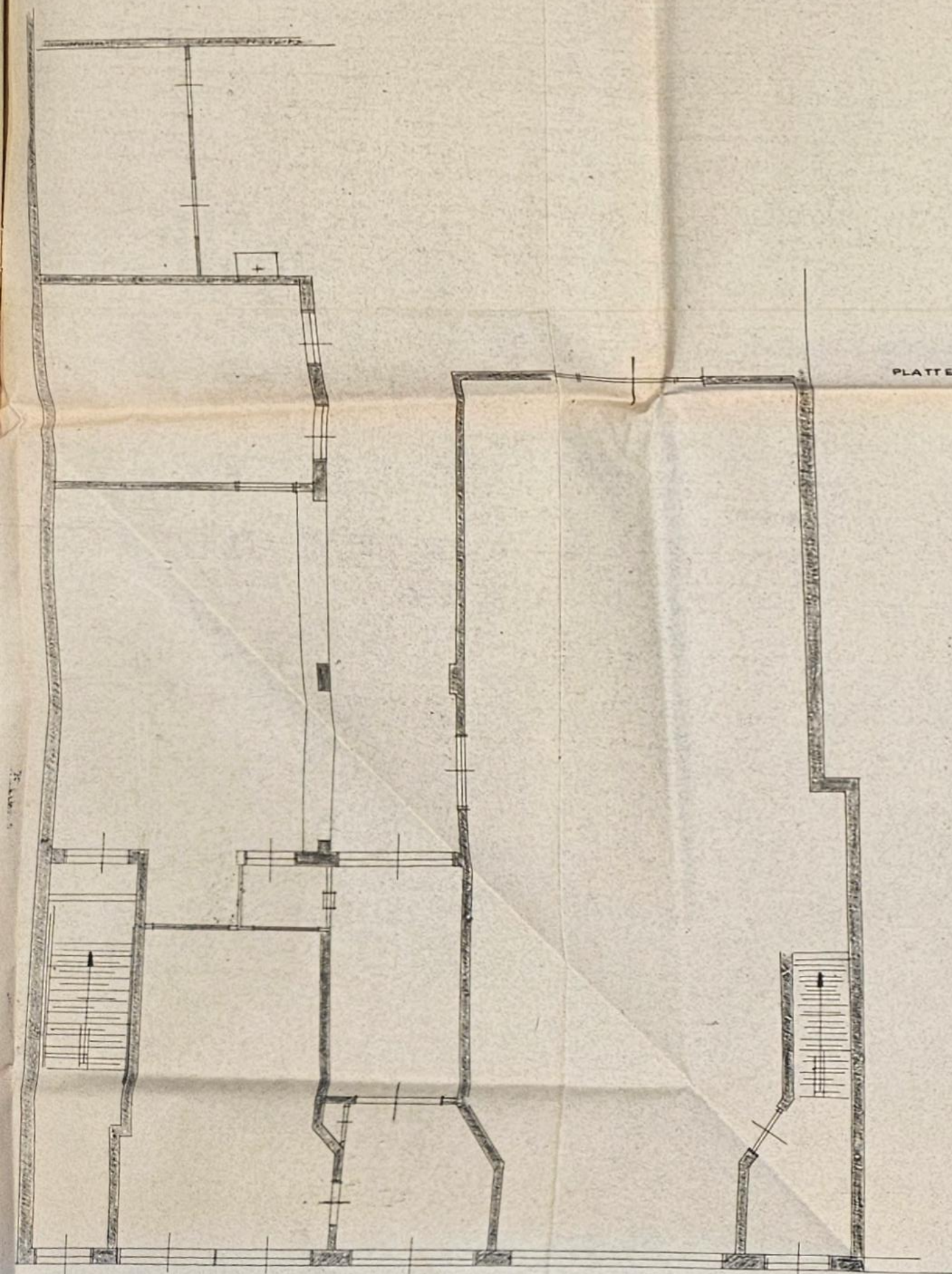


N^o 03110.

Bakker & van Herwynen. Arch. Dordt.



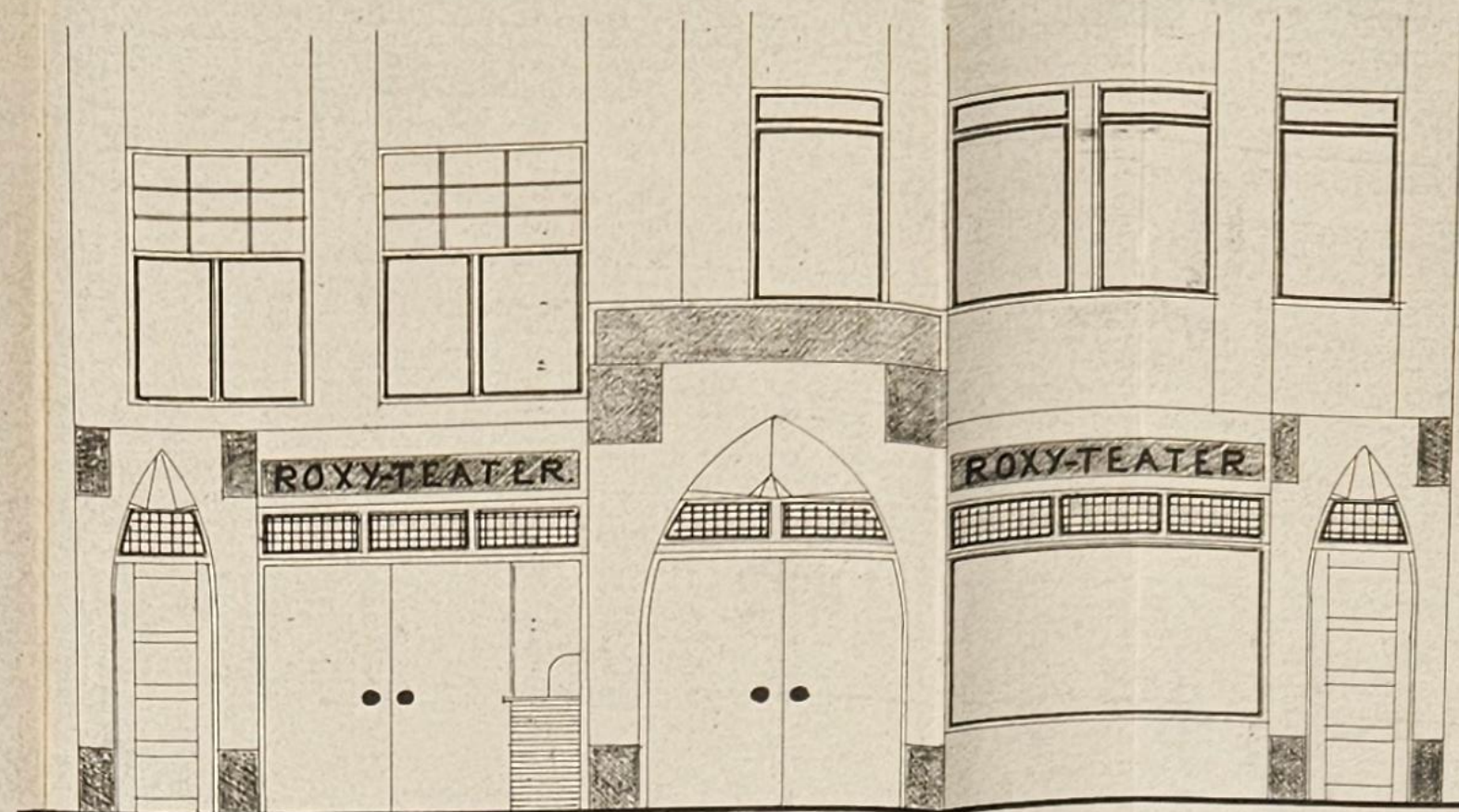
BESTAANDE TOESTAND.



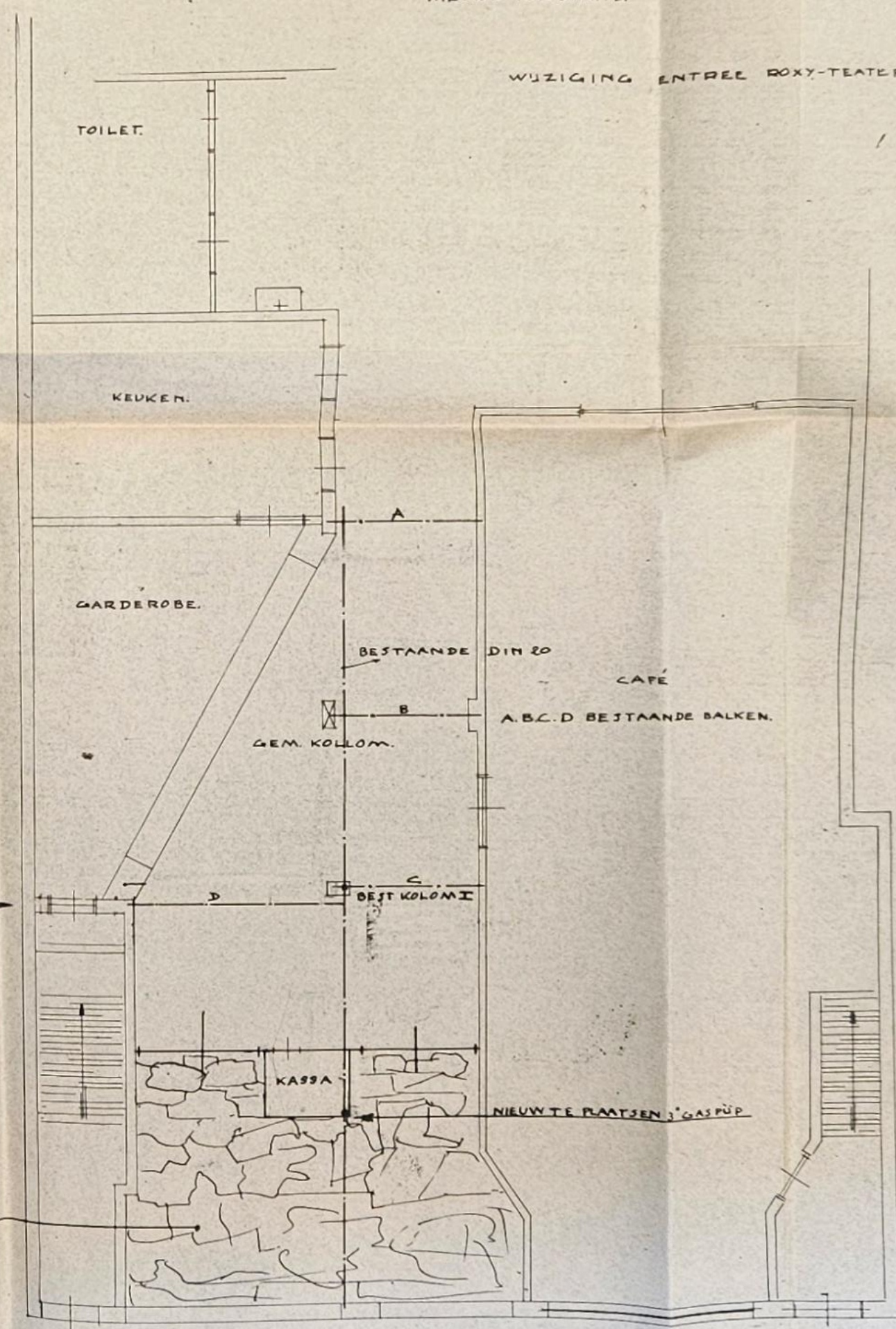
PLATTE GRONDEN SCHAALE 1:50.

KOLOM I VERZWAREN MET 3" GASPIJ
GEHEEL OMTIMMEREN.

VLOER: LEISTEEN.



NIEUWE TOESTAND.

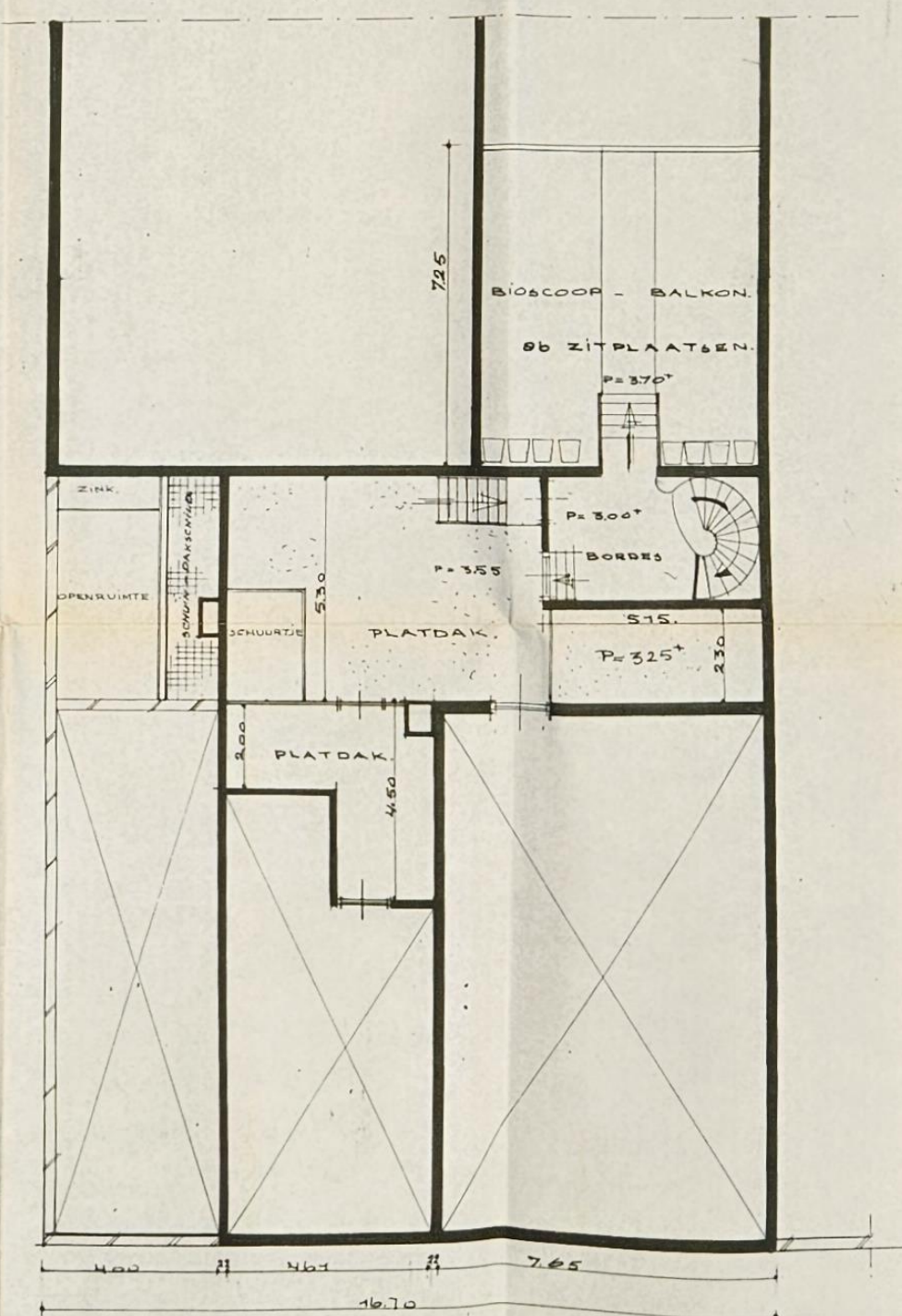
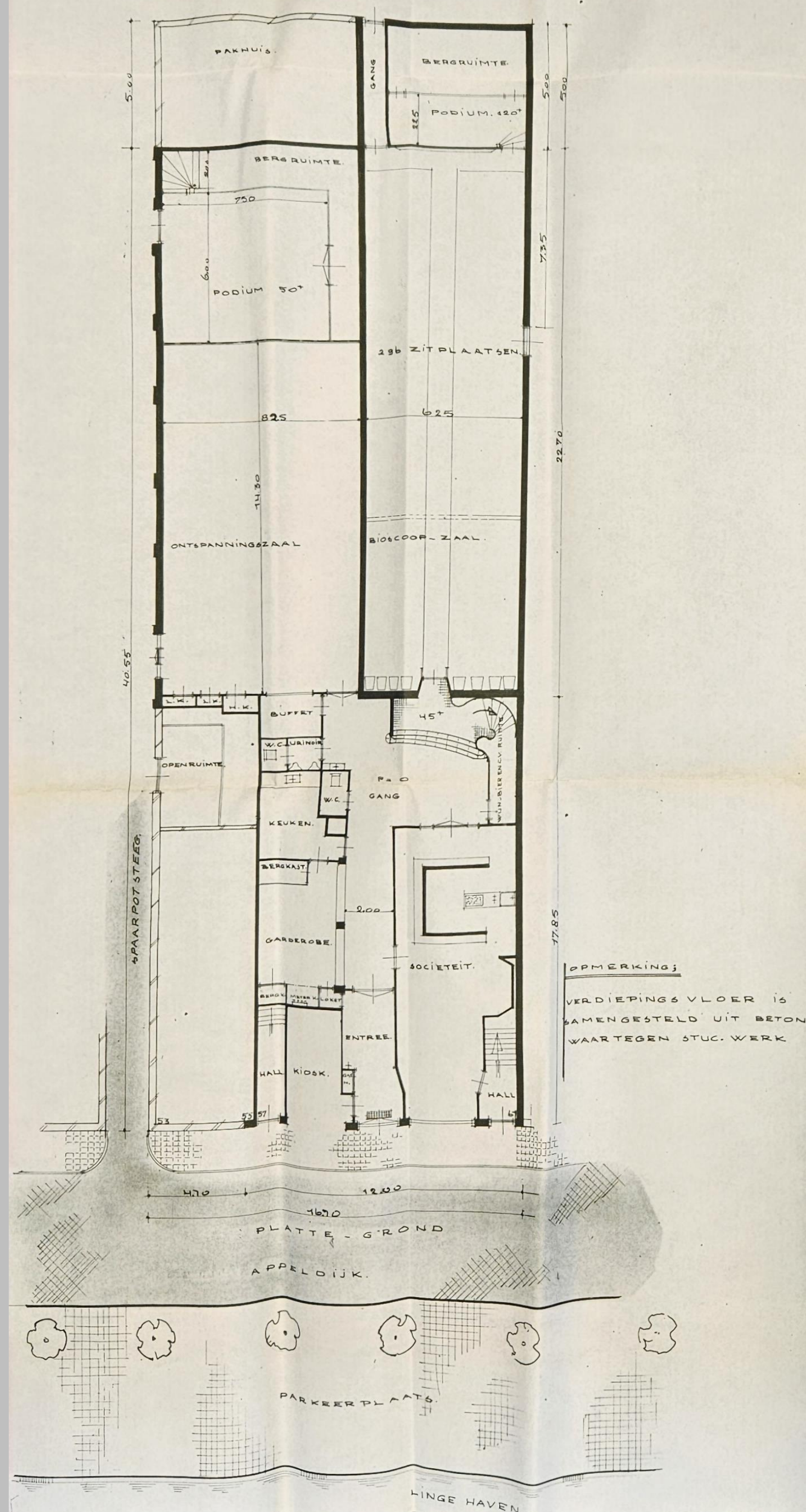


WIJZIGING ENTREE ROXY-TEATER.

Behoort bij besluit van
burgemeester en wethouders
de raad
der gemeente Gorinchem
van 12 juli 1961.
Mij bekend,
de secretaris der gemeente
Gorinchem.

Realisatie portiek 1961

WIJZIGING ENTREE "ROXY TEATHER."	
VOOR REKENING VAN DE WELEDELE. HEER DE WITTE TE GORINCHEM.	datum 27.5-1961
PLATTE GRONDEN SCHAALE 1:50. OUDE TOESTAND + NIEUWE TOESTAND.	Onderwerp: VERBOUWING
	Grt. <i>[Signature]</i>
	formaat: 13-41



Behoort bij besluit van
burgemeester en wethouders
der gemeente Gorinchem
van 19 JAN. 1969
bij bekend.
de secretaris der gemeente
Gorinchem

VERDIEPING.

OPMETINGEN VAN DE PANDEN
57-59 EN 61 TE GORINCHEM.

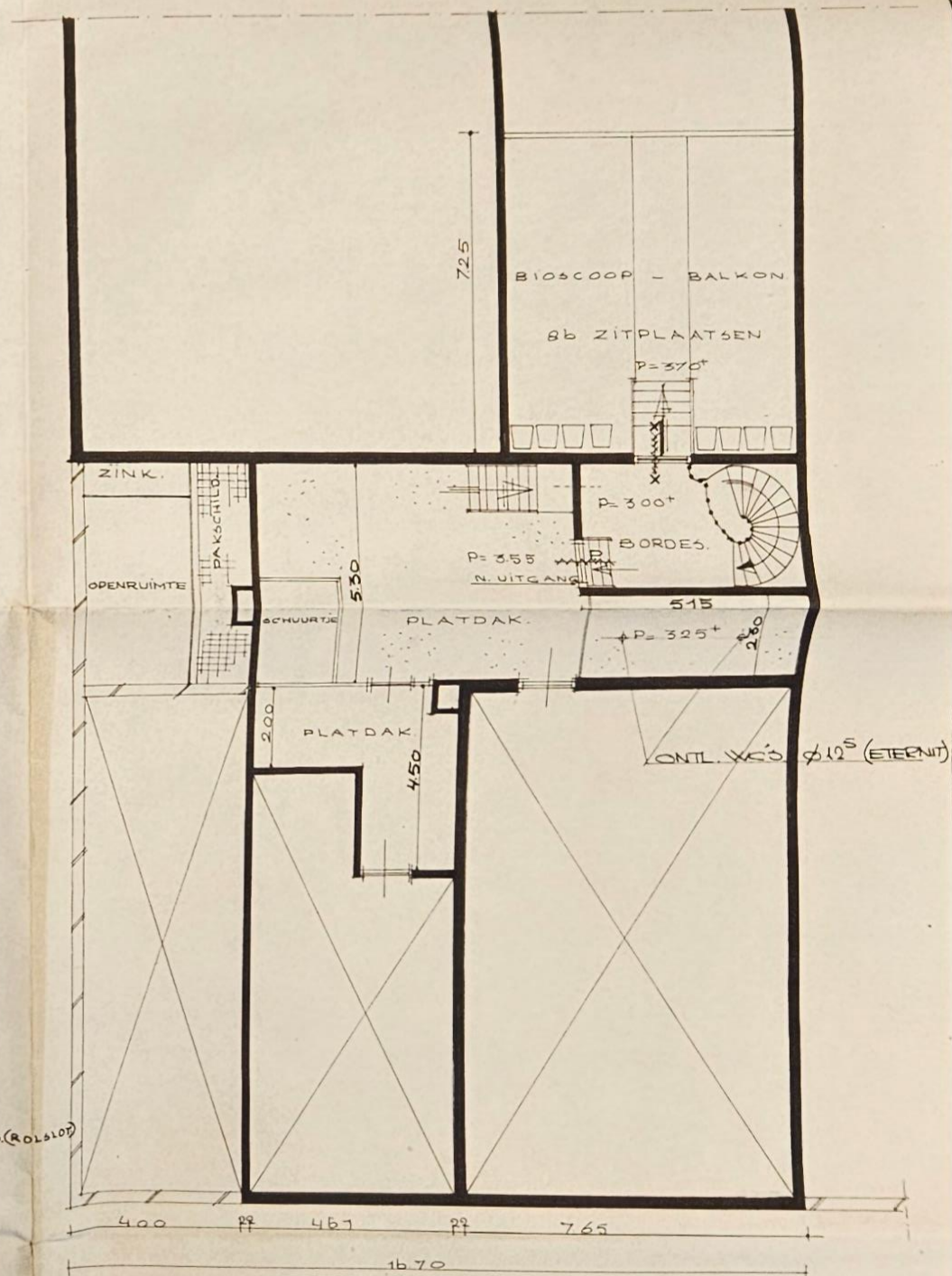
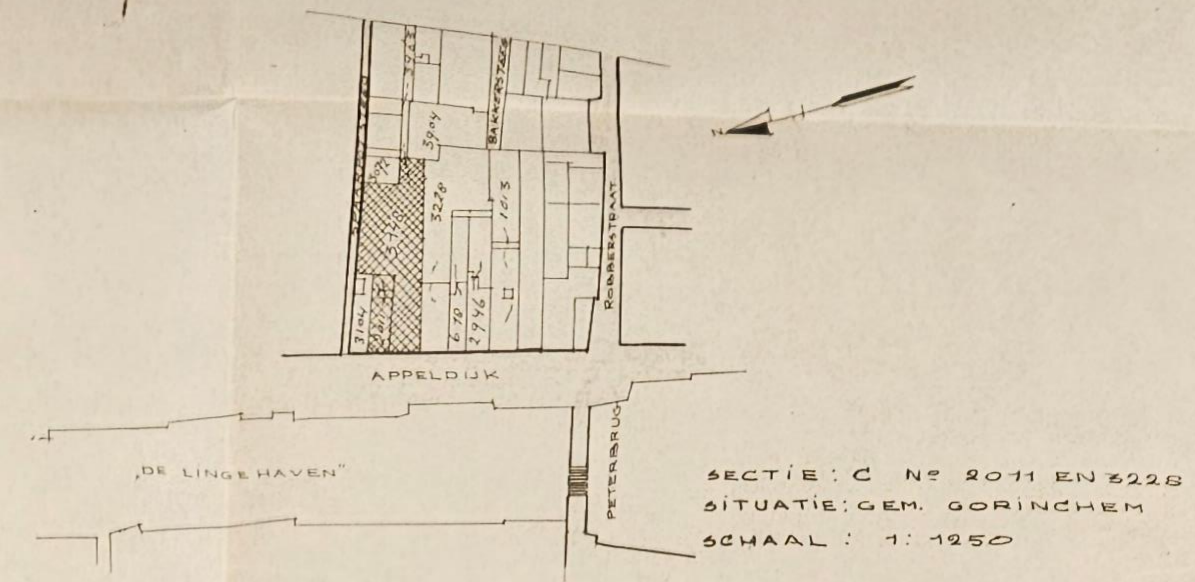
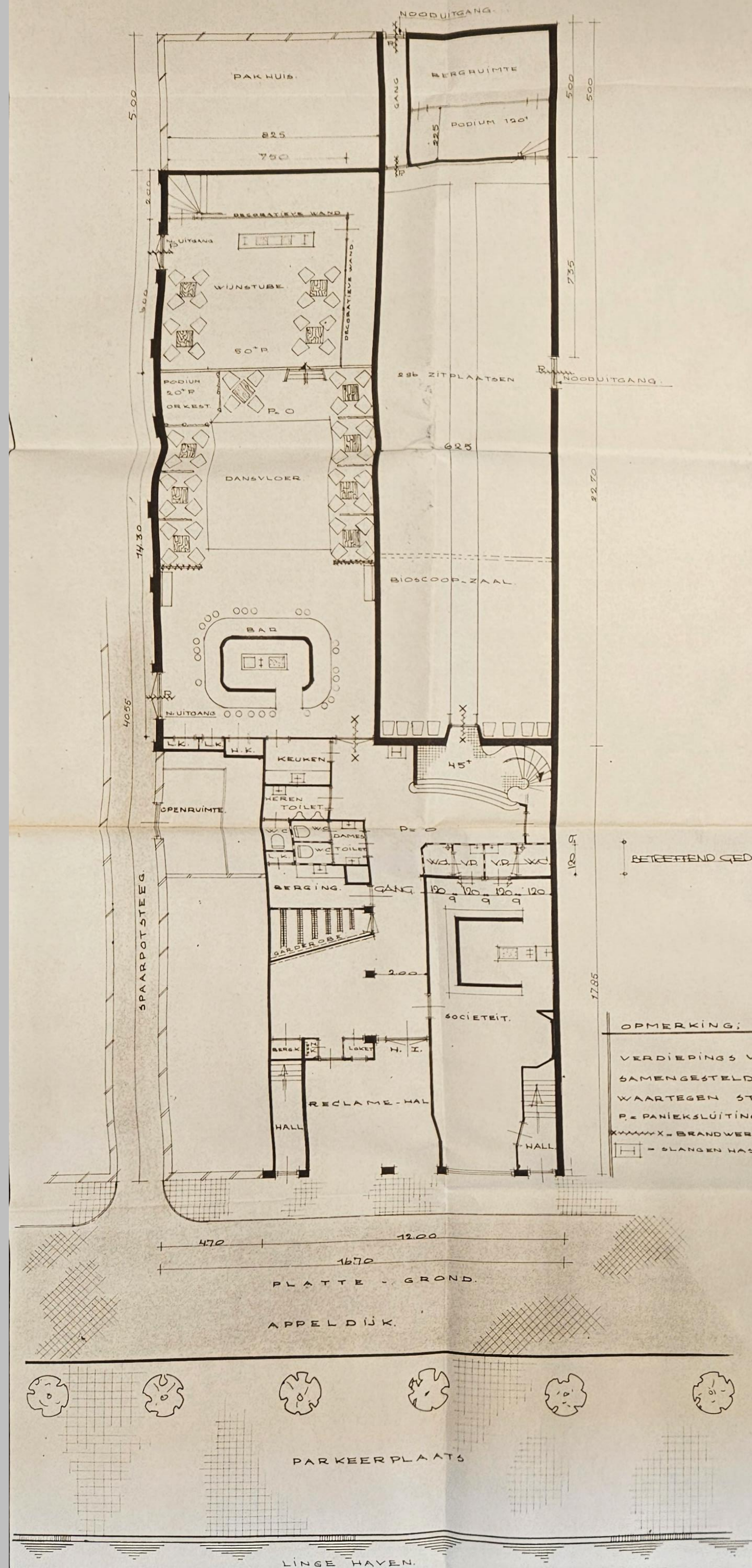
SCHAAL 1:100 BESTAANDE TOESTAND 29-11-68
GET. M.L.

OPDRACHTGEVER:
EIGENAAR:
N.V. LUXOR EXPL. M.F.
DAMSTRAAT 64
ROOSENDAL
TEL. 01820-33771

ARCHITEKT:
H. VAN ENGELN
APPELDIJK 45
GORINCHEM
TEL. 01820-3751

137-1

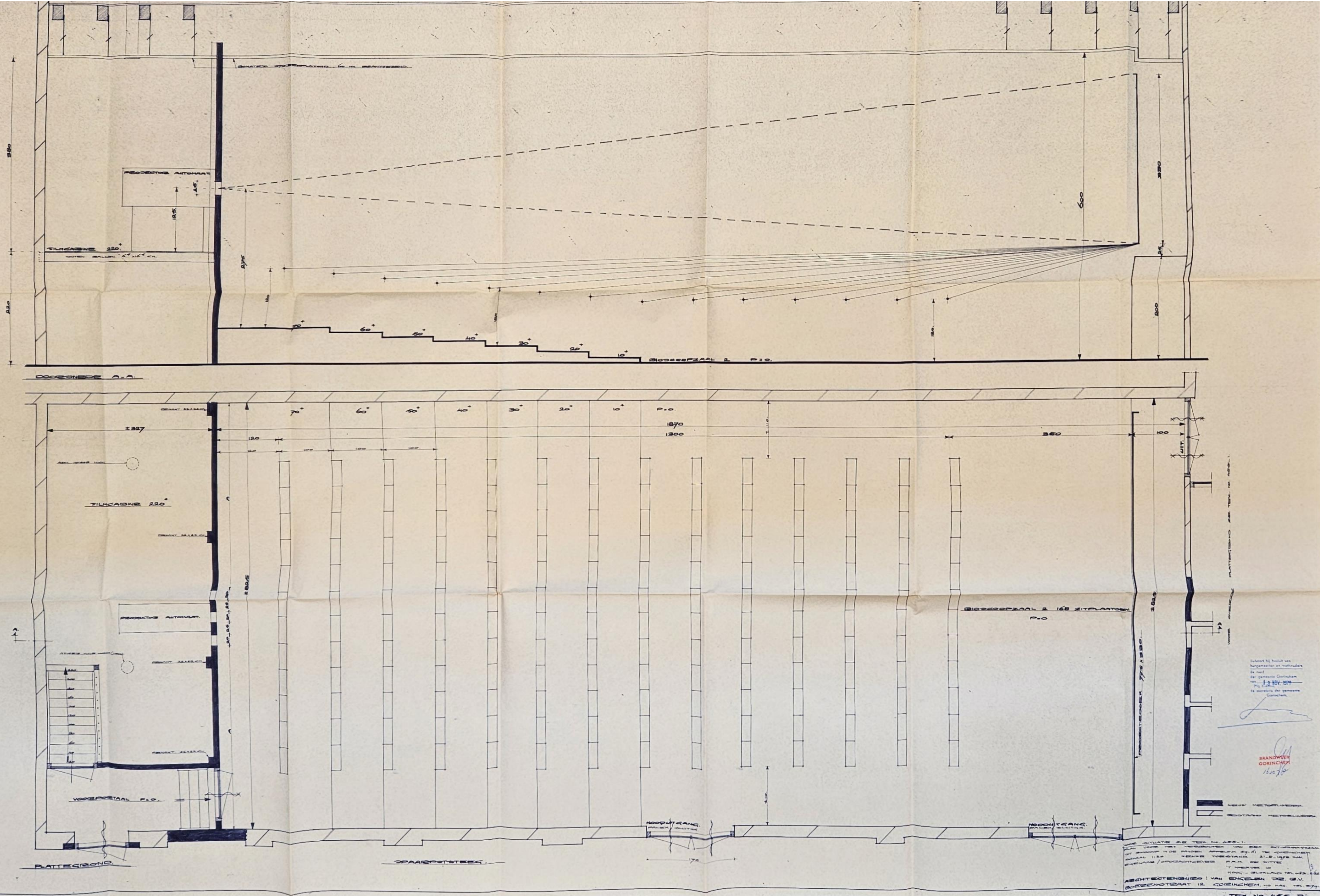
Realisatie toiletgroep
Bestaand, 1968



Behoort bij besluit van
burgemeester en wethouders
de raad
der gemeente Gorinchem
van 13 OKT. 1970
Mg bekend,
de secretaris der gemeente
Gorinchem

GEWUZZIGD 18 SEPT 1970	PLAN VOOR HET MAKEN VAN TOILETRUIMTEN - KEUKEN - GARDEROBE EN RECLAME HAL IN DE PANDEN APPELDIJK 59 EN 61 TE GORINCHEM	GET. M.L. GEW. M.L. 3 DEC 1970 17 DEC 1970
SCHAAL 1:100	GEWUZZIGDE TOESTAND	
OPDRACHTGEVER, EIGENAAR	NV LUXOR EXPL. M.J. DAMSTRAAT 64 ROOSENDAAL TEL. 01450-22771	137-2
ARCHITEKT	H. VAN ENGELN JR. APPELDIJK 45 GORINCHEM TEL. 5751	

Realisatie toiletgroep
Nieuw, 1970



Dansruimte wordt 2^e filmzaal
1978



Ca. 1967







Filmzaal 1 met balkon







ROXY

TAP-
VERGUNNING

61

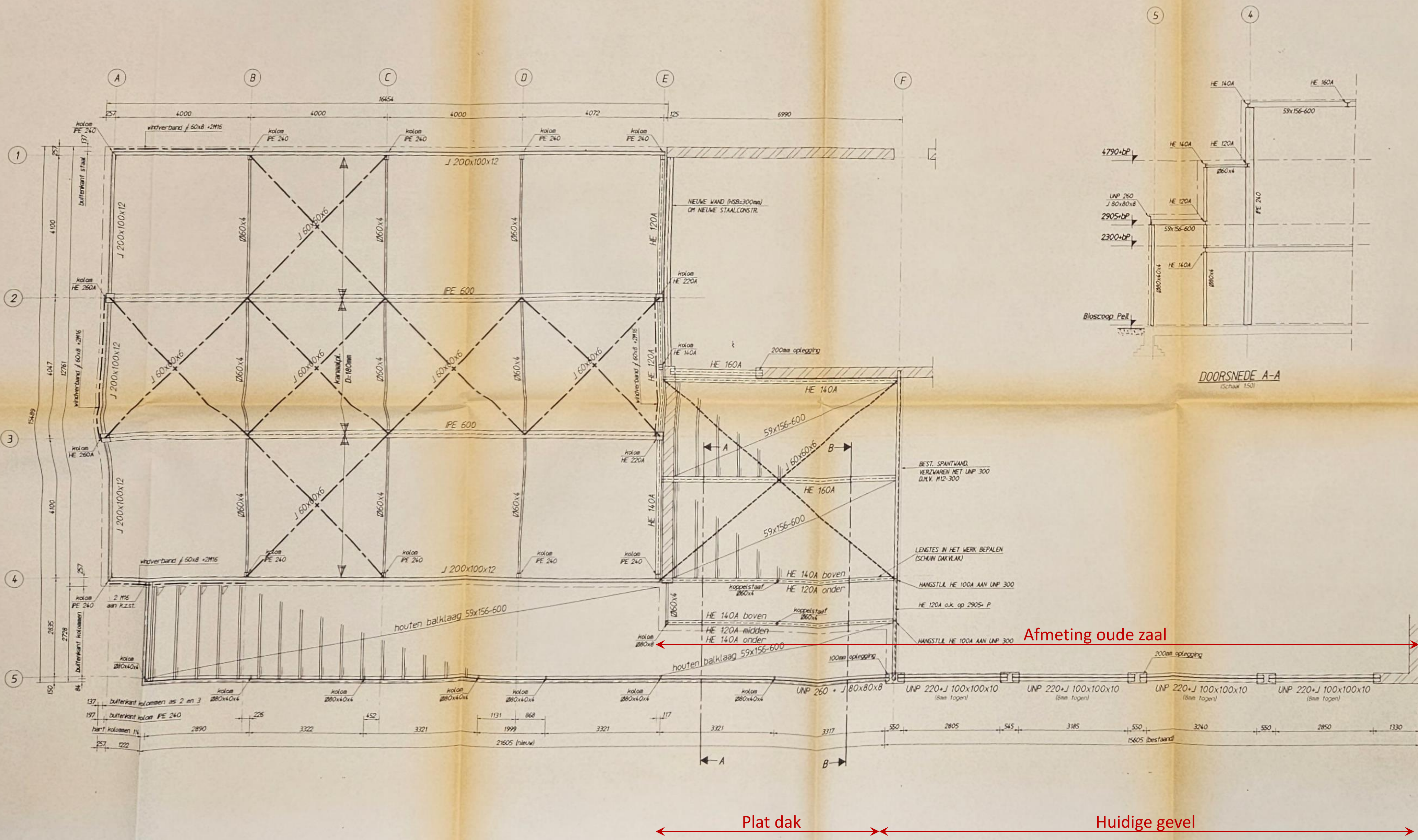
63

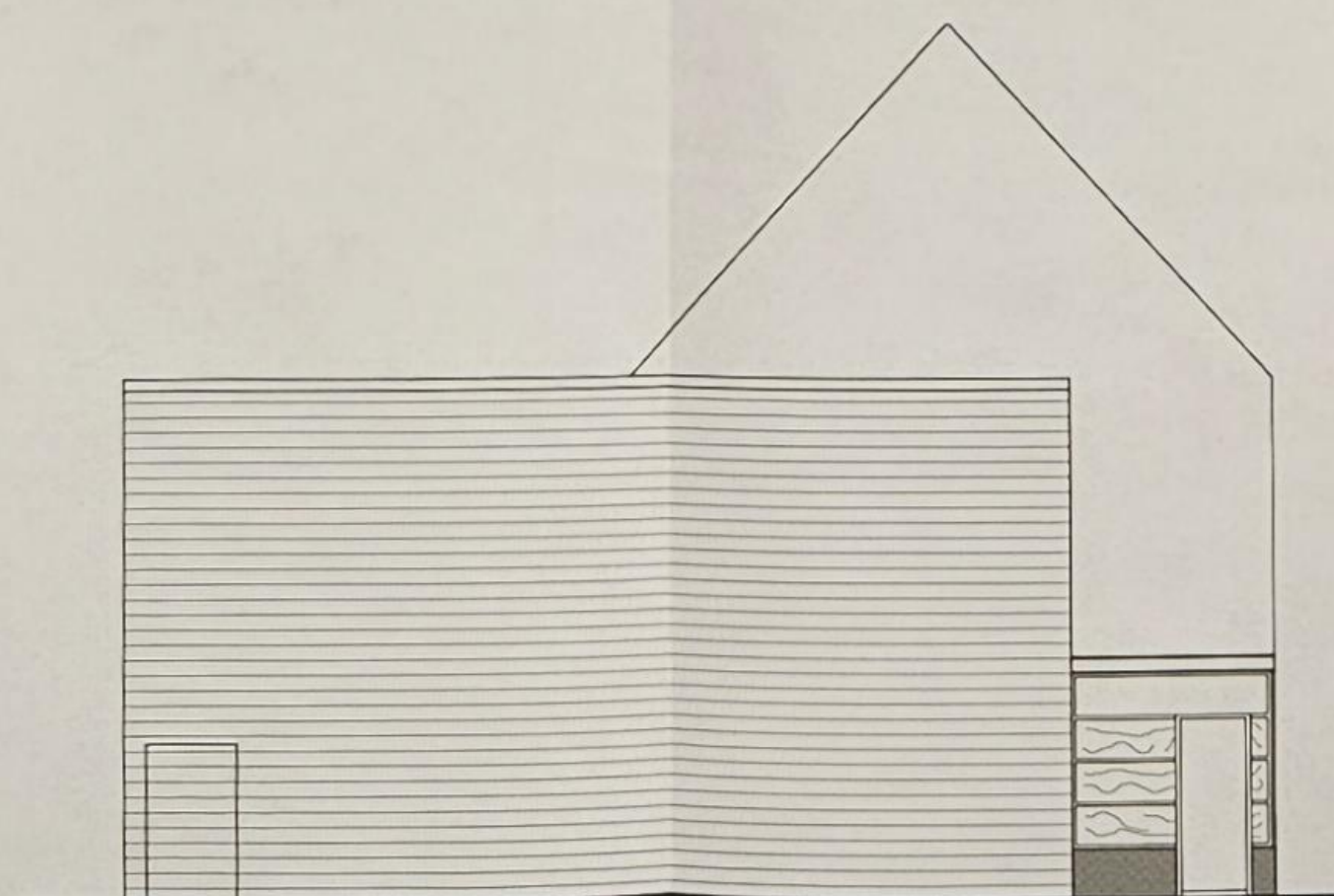
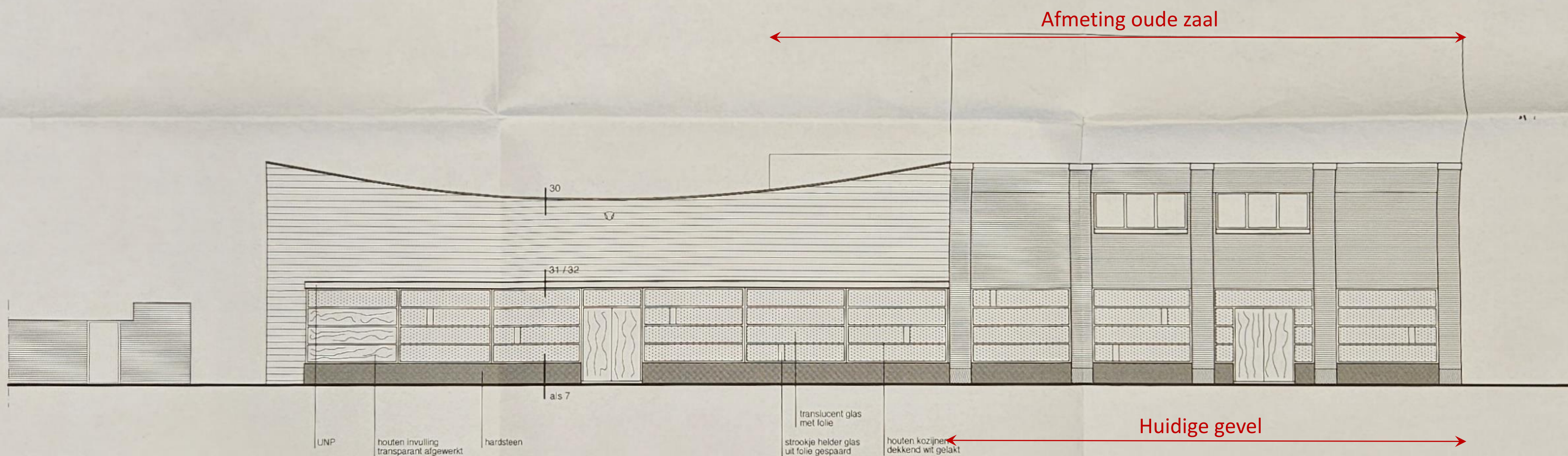
59

Theater
= Café =

Amstel Bieren

13-04-1992





Behoort bij besluit van
burgemeester en wethouders
der gemeente Gorinchem
van
Mij Bekend,
de secretaris der gemeente
Gorinchem, 11 NOV. 1998

Nieuwbouw 3^e filmzaal 1998

opdrachtgever : A.P.M. de Wit, Theater b.v.
onderwerp : nieuwbouw bioscoop Roxy Gorinchem
schaal : 1 : 100 d.d. : 15 juli 1998
architecten : ir Hendrik Groeneweg & ir Arie van der Meijden
Wijnstraat 112 3311 BX Dordrecht tel: 078 - 614 1522

W103
D 5b

